

III. KONIUNKTURA W ROLNICTWIE

1. Omówienie wyników badania

1. Drugi kwartał 2021 r. przyniósł poprawę koniunktury w polskim rolnictwie. Wartość wskaźnika koniunktury IRG SGH (IRGAGR) zwiększyła się w porównaniu z pierwszym kwartałem o 4,7 pkt, do wysokości -5,9 pkt. Jest wyższa niż rok temu o 12,5 pkt, a od średniej dla drugich kwartałów ostatnich 20 lat o 6,2 pkt. Poprawa koniunktury jest skutkiem wiosennego ożywienia (efekt sezonowy), zaś wzrost wartości wskaźnika IRGAGR w skali roku to tzw. efekt bazy statystycznej, wynikający z bardzo niskiej jego wartości przed rokiem, której ogromny spadek w porównaniu z I kwartałem 2020 r. (aż o 23,4 pkt) został spowodowany przez załamanie się nastrojów w gospodarstwach rolnych w następstwie epidemii koronawirusa³.

Wzrosły wartości obu składowych wskaźnika koniunktury, tj. wskaźnika wyrównanych przychodów pieniężnych, o 5,7 pkt, do wysokości -11,7 pkt, oraz wskaźnika zaufania, o 2,6 pkt, do poziomu 5,7 pkt. Są wyższe niż rok temu o, odpowiednio: 7,0 i 22 pkt, a zarazem wyższe od wieloletnich średnich wartości obu wskaźników cząstkowych (o 1,2 i 10 pkt).

Kwartalną poprawę koniunktury odczuły niemal wszystkie gospodarstwa rolne; o jej pogorszeniu się informują tylko rolnicy zajmujący się uprawą roślin wieloletnich. W największym stopniu poprawiła się koniunktura w ocenie rolników prowadzących gospodarstwa położone w regionie środkowozachodnim (wartość wskaźnika IRGAGR wzrosła o 7,9 pkt), o powierzchni 15 50 ha (o 6,2 pkt) oraz zajmujące się chowem i hodowlą zwierząt (o 8,0 pkt).

2. Wartość salda odpowiedzi na pytanie o wielkość przychodów pieniężnych gospodarstw rolnych⁴ wzrosła w porównaniu z I kwartałem o 10 pkt i wynosi -14,3 pkt. Jest wyższa niż przed rokiem o 13,7 pkt. Wzrost przychodów pieniężnych wynika w głównej mierze z wysokich cen skupu produktów rolnych. Ceny zbóż (w zależności od gatunku) są obecnie o 18-24% wyższe niż przed rokiem. Ceny skupu mleka wzrosły o 14,5%, bydła o 17,5%, a drobiu o niemal 22%. Spadły natomiast ceny trzody chlewnej (o 13%) i ziemniaków (o 14%). Ze względu na opóźnioną wegetację wysokie są ceny owoców i warzyw. Należy podkreślić również, że czynnikiem wzrostu cen surowców rolnych i żywności są zjawiska inflacyjne w gospodarce narodowej.

Wzrost poziomu przychodów odnotowano dla wszystkich typów gospodarstw, z wyjątkiem tych, które zajmują się uprawą roślin wieloletnich (spadek wartości salda o 3,1 pkt). Największy wzrost zanotowały gospodarstwa: największe, o powierzchni pow. 50 ha (wartość salda wyższa niż w I kwartale o 15,3 pkt), położone w makroregionach północnym (o 15,9 pkt) i zachodnim (o 15,8 pkt), prowadzone przez osoby w wieku 46-60 lat (o 14 pkt), z wykształceniem wyższym (o 16,2 pkt) i zajmujących się chowem/hodowlą zwierząt (o 11,8 pkt). W związku z przewidywanym, sezonowym wzrostem wielkości produkcji rolnicy spodziewają się dalszego wzrostu poziomu przychodów w następnym kwartale (wartość salda prognostycznego równa 7,7 pkt).

3. Pomimo wzrostu poziomu przychodów oszczędności gospodarstw rolnych zmniejszyły się, a wpływ na to miały rosnące koszty produkcji i nakładów inwestycyjnych (w tym wzrost cen materiałów

³ Należy jednak zaznaczyć, że kryzys COVID-19 był dla polskiego rolnictwa mniej dotkliwy niż dla innych działów gospodarki.

⁴ Salda odpowiedzi na pytanie o wielkość przychodów pieniężnych nie należy mylić ze wskaźnikiem wyrównanych przychodów pieniężnych, będącym składnikiem ogólnego wskaźnika koniunktury IRGAGR. Wskaźnik wyrównanych przychodów pieniężnych jest średnią ważoną czterech sald odpowiedzi na pytania dotyczące przychodów pieniężnych gospodarstw rolnych: salda diagnostycznego i salda prognostycznego z okresu, w którym wskaźnik jest liczony, oraz salda diagnostycznego i salda prognostycznego z okresu poprzedzającego. Jest więc niejako „obciążony przeszłością”. Taka konstrukcja ma na celu osłabić jego podatność na silne wahania poszczególnych sald pod wpływem czynników nadzwyczajnych i działających krótkotrwale, a zarazem nadać mu do pewnego stopnia charakter wyprzedzający (prognostyczny).

i usług remontowo-budowlanych). Wartość salda jest niższa o 1,3 pkt niż w I kwartale, osiągając wysokość -29,9 pkt. W skali roku odnotowano wzrost o 10,5 pkt. Największy spadek wielkości oszczędności zanotowały gospodarstwa o powierzchni 15-50 ha (wartość salda obniżyła się o 2,4 pkt), położone w makroregionie zachodnim (o 8,0 pkt), prowadzone przez osoby w wieku powyżej 60 lat (o 21,2 pkt), zajmujące się uprawą roślin innych niż wieloletnie (o 10,8 pkt). Największy wzrost wielkości oszczędności odnotowano w gospodarstwach małych, o powierzchni do 7 ha (o 2,9 pkt), położonych w makroregionie południowym (o 13,4 pkt) i zajmujące się uprawą roślin wieloletnich (o 12,7 pkt). Przewidywany jest znaczny wzrost oszczędności gospodarstw rolnych w następnym kwartale.

4. Nieznacznie pogorszył się stan zadłużenia gospodarstw rolnych. Wartość salda wzrosła⁵ o 1,1 pkt i wynosi -28,5 pkt. Jest niższa niż w II kwartale 2020 r. o 11,4 pkt. Zmiany stanu zadłużenia w poszczególnych grupach gospodarstw są zróżnicowane. Najbardziej wzrosło zadłużenie gospodarstw o powierzchni 15-50 ha (wartość salda zwiększyła się o 3,7 pkt), położonych w makroregionie północnym (o 7,2 pkt), prowadzonych przez osoby z wyższym wykształceniem (o 8,5 pkt), w wieku do 30 lat (o 12,9 pkt) oraz gospodarstw zajmujących się uprawą roślin wieloletnich (o 13,2 pkt). Największą poprawę odnotowały gospodarstwa małe, o powierzchni do 7 ha (wartość salda niższa niż w poprzednim kwartale o 10,4 pkt), położone w makroregionie południowym (o 7,2 pkt), prowadzące działalność inną niż uprawa roślin i chów/hodowla zwierząt (o 41,6 pkt). Rolnicy spodziewają się poprawy stanu ich zadłużenia w najbliższym okresie.

5. W związku z sezonowym zwiększeniem intensywności prac polowych wzrosła wielkość zakupów obrotowych środków produkcji. Wartości sald odpowiedzi na pytania o wielkości zakupów nawozów sztucznych, pasz treściwych i środków ochrony roślin zwiększyły się o: 7,0, 4,6 i 8,9 pkt, odpowiednio. Wartości wszystkich trzech sald są wyższe niż przed rokiem odpowiednio o: 13,3, 3,6 i 10 pkt. Zmiany wartości sald w skali kwartału mają charakter sezonowy, tj. nie różnią się istotnie od średnich przyrostów w drugich kwartałach ostatnich 20 lat.

6. O 1,8 punktu proc. (do wysokości 37,4%) zmniejszył się odsetek gospodarstw rolnych, które dokonały lub zamierzają dokonać zakupu maszyn i urządzeń rolniczych. Jest jednak o 6,8 pkt proc. wyższy niż w II kwartale 2020 r. Z kolei odsetek gospodarstw, które poczyniły lub planują poczynić inwestycje w budynki i budowle, zmniejszył się o 0,4 pkt proc. Wynosi obecnie 16,4% i jest wyższy niż rok temu o 2,0 pkt proc.

7. Wzrosła dostępność kredytów preferencyjnych. Odsetek rolników, którzy informują o trudnościach z uzyskaniem kredytu na warunkach preferencyjnych, obniżył się z 34,3% do 31,4%, zaś odsetek gospodarstw rolnych, które wzięły kredyt preferencyjny, nie uległ zmianie. Ponownie natomiast zmalał – o 1,3 pkt proc. – odsetek gospodarstw rolnych, które otrzymały kredyt na zasadach rynkowych. Zmniejszyła się skłonność do zaciągania kredytów; odsetek gospodarstw, które zamierzają zaciągnąć kredyt w najbliższym okresie, spadł o 1,0 pkt proc.

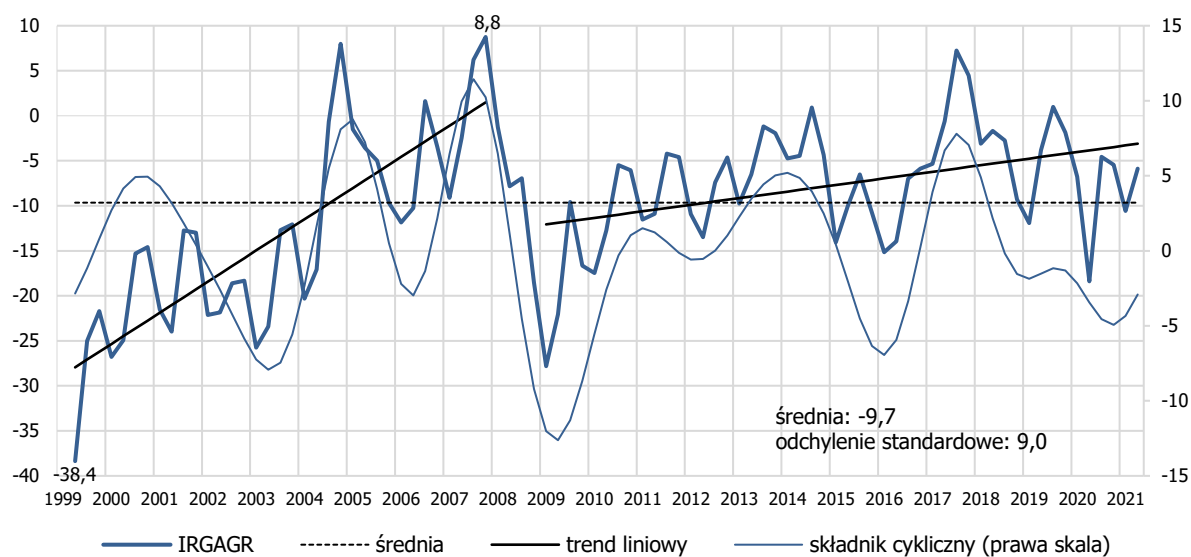
8. Ponownie obserwujemy zmianę w przeznaczeniu środków z dopłat bezpośrednich. Przed rokiem gospodarstwa rolne zastępowały cele produkcyjne konsumpcyjnymi. W tym roku nastąpił powrót do utrwalonej struktury wydatków, w której czołowe miejsce zajmuje zakup środków produkcji (39,6% ankietowanych), a kolejno bieżące potrzeby życiowe (1/3 badanych) i inwestycje (24,5%). Podwoił się odsetek gospodarstw rolnych, które dopłaty bezpośrednie przeznaczyły na dokupno ziemi (wzrost z 4,3% do 8,9%).

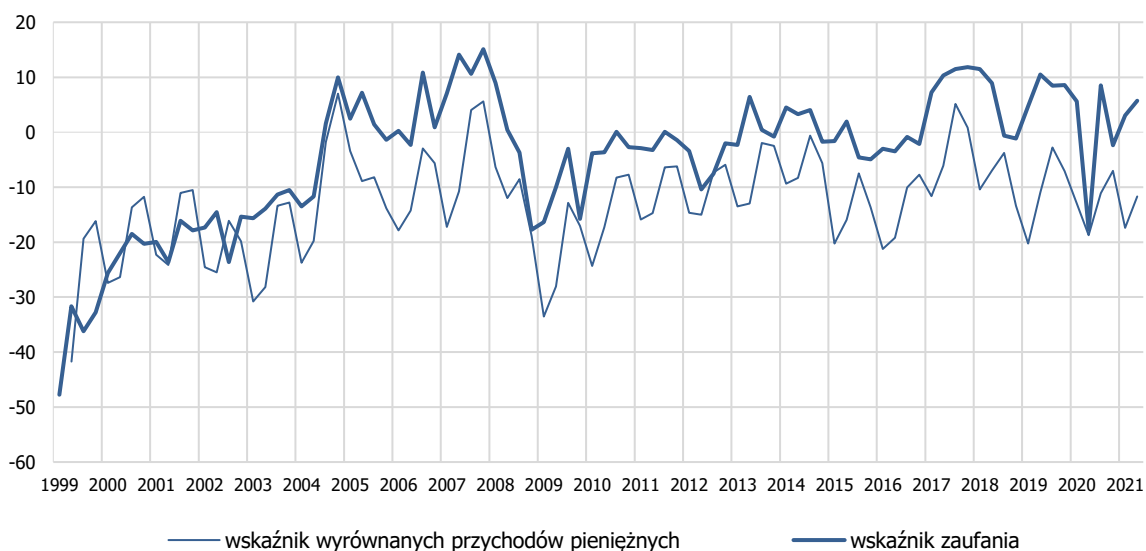
⁵ W przypadku tego pytania wzrost wartości salda oznacza pogorszenie się sytuacji.

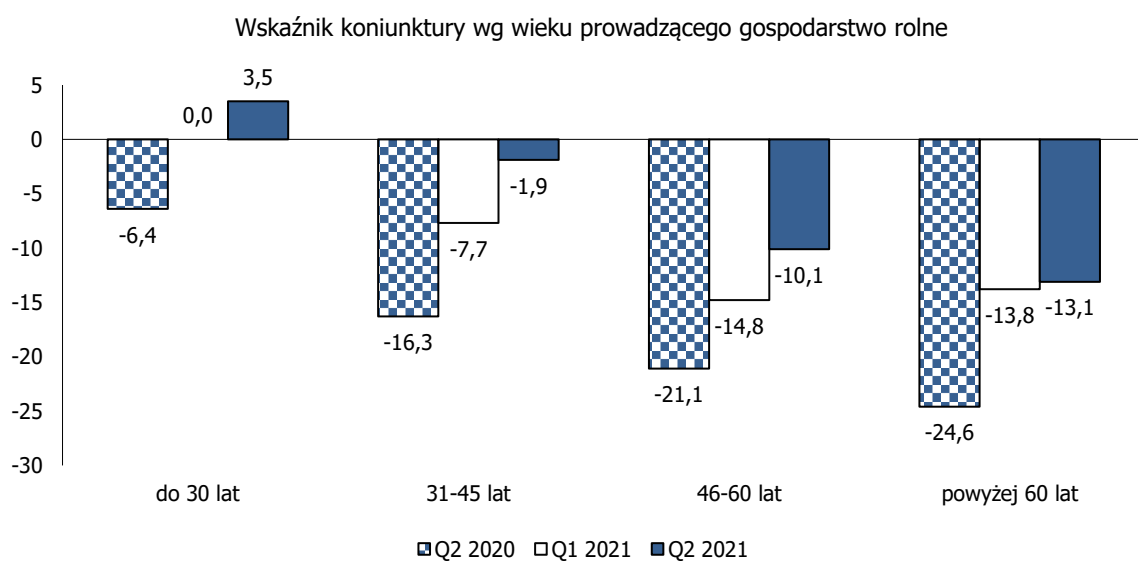
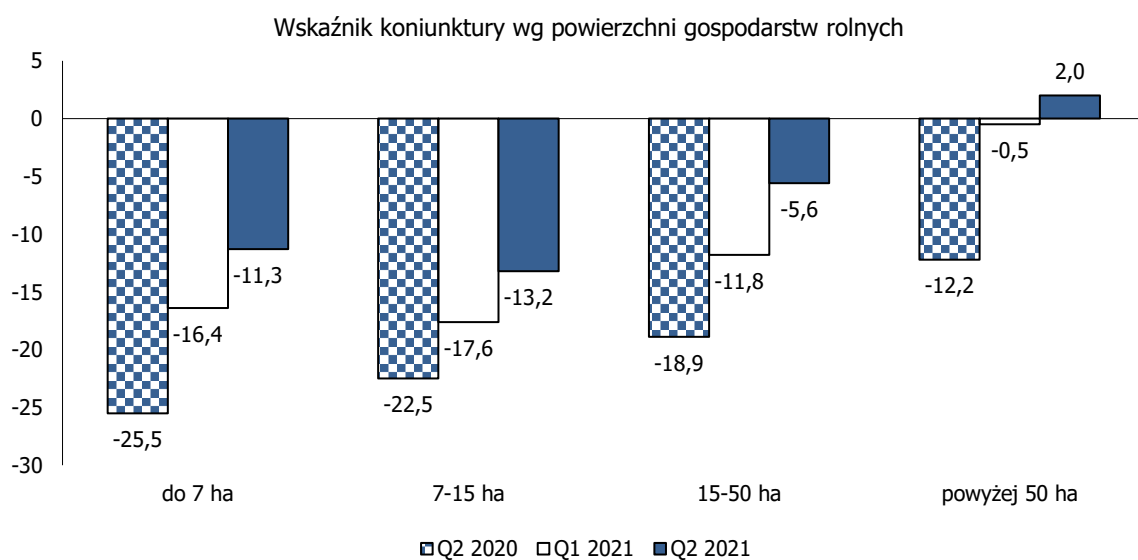
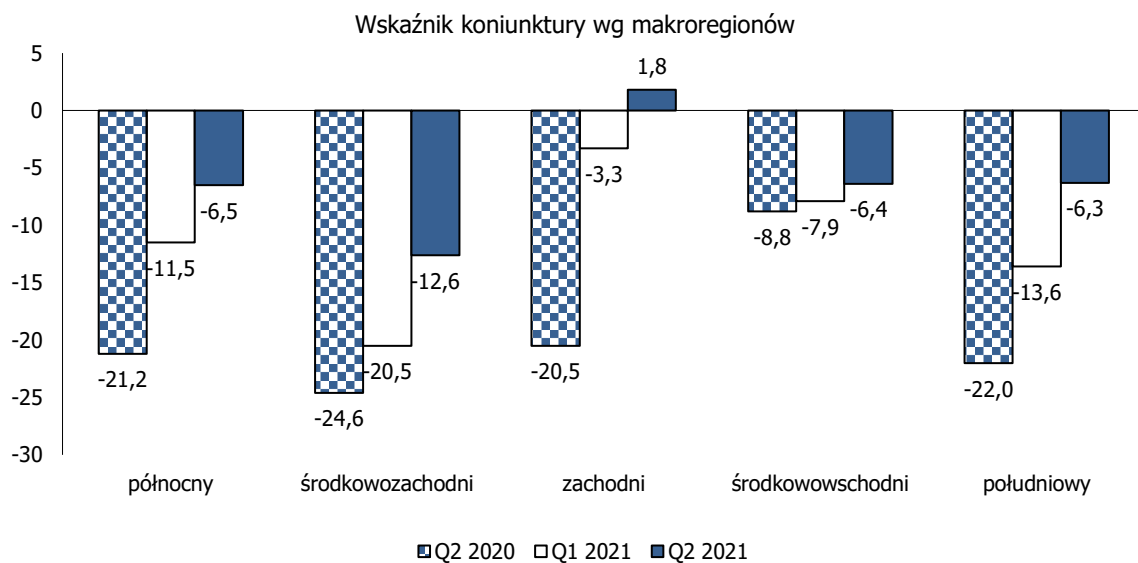
2. Wyniki szczegółowe

WSKAŹNIK KONIUNKTURY

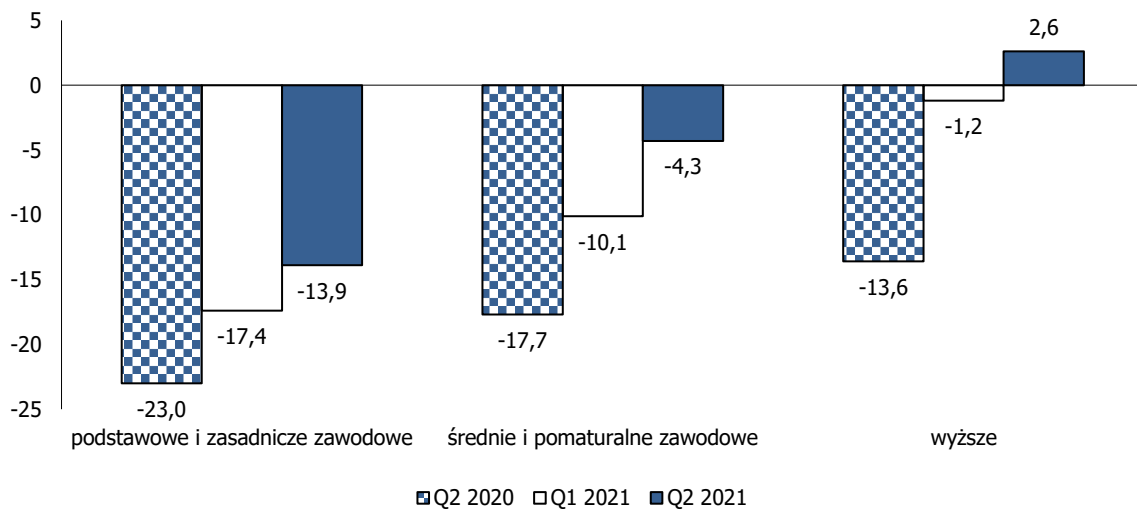

	Q1 2020	Q2 2020	Q3 2020	Q4 2020	Q1 2021	Q2 2021
1. wskaźnik przychodów pieniężnych	-13,0	-18,7	-11,1	-7,0	-17,4	-11,7
2. wskaźnik zaufania	5,6	-17,7	8,5	-2,4	3,1	5,7
wskaźnik koniunktury ($1 \cdot x_{\frac{2}{3}}^2 + 2 \cdot x_{\frac{1}{3}}^1$)	-6,8	-18,4	-4,6	-5,5	-10,6	-5,9

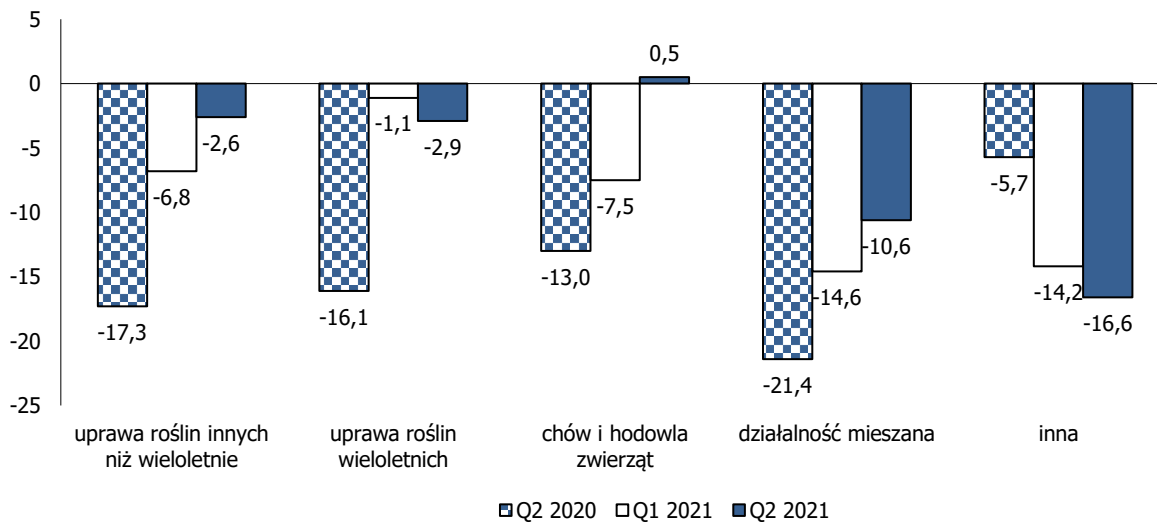

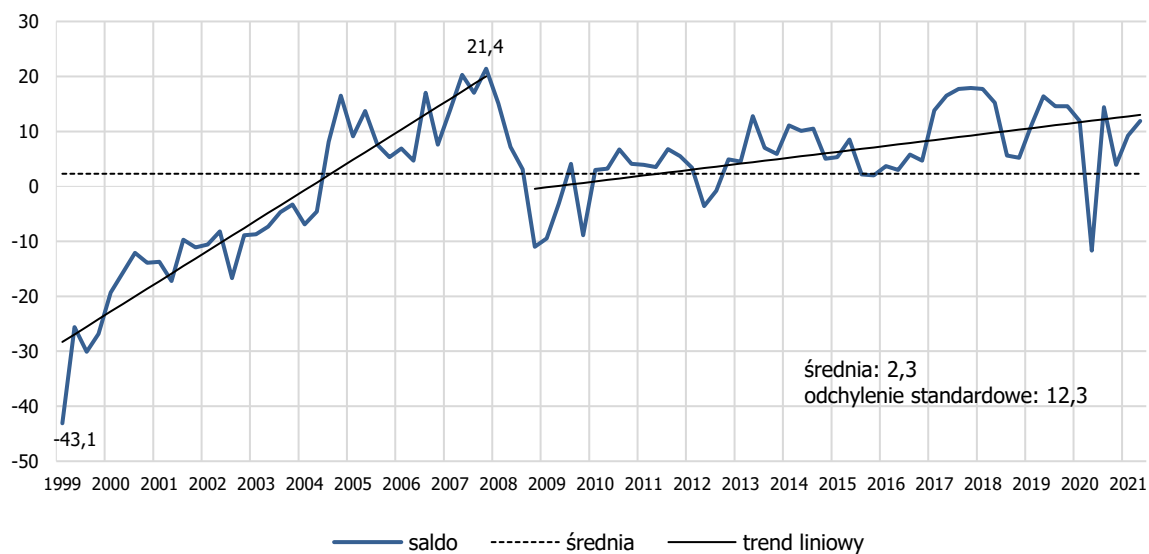
Wskaźnik koniunktury wg wykształcenia prowadzącego gospodarstwo rolne

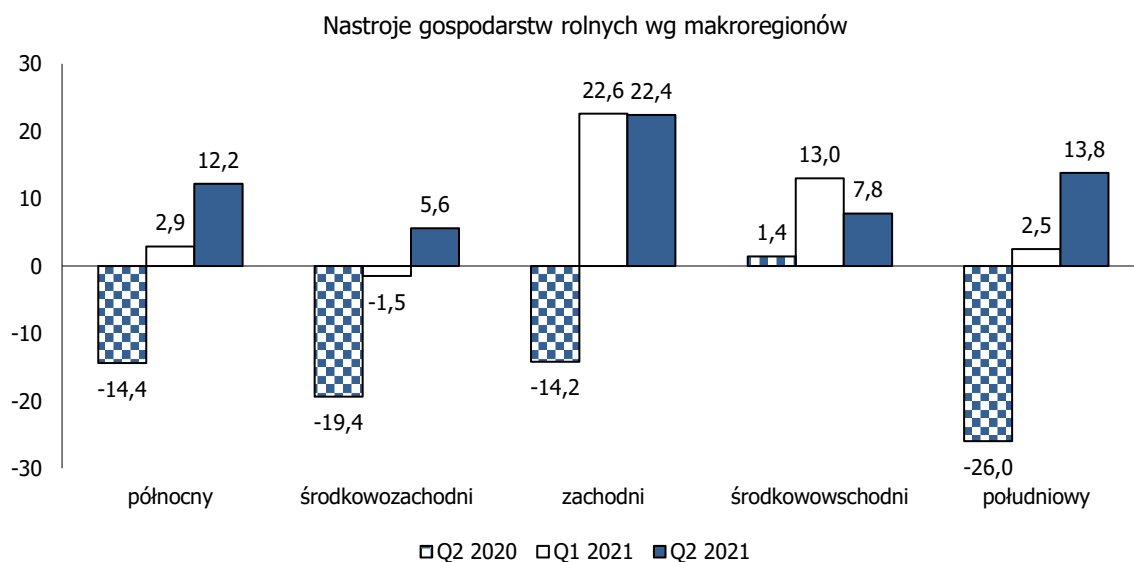
Wskaźnik koniunktury wg grup PKD 2007

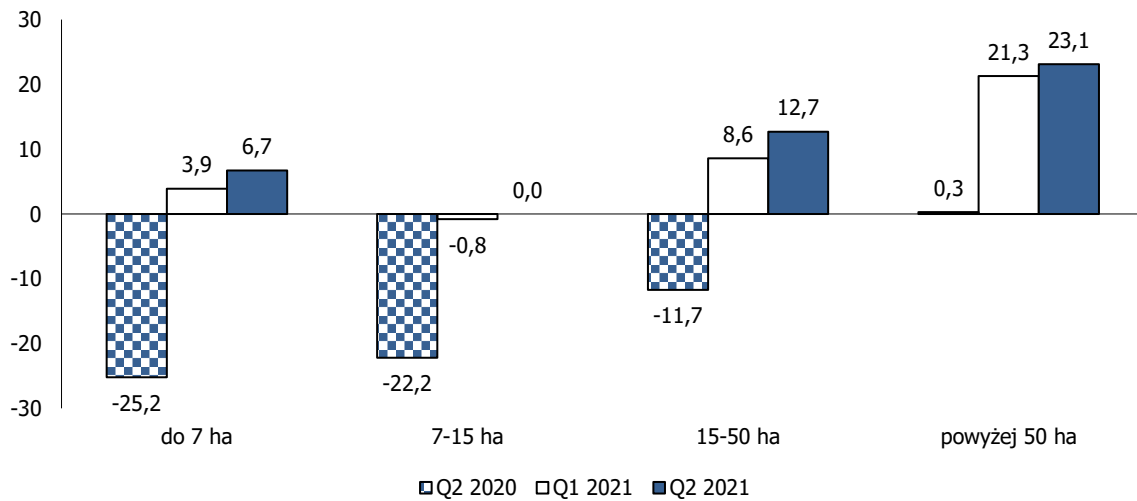
NASTROJE GOSPODARSTW ROLNYCH

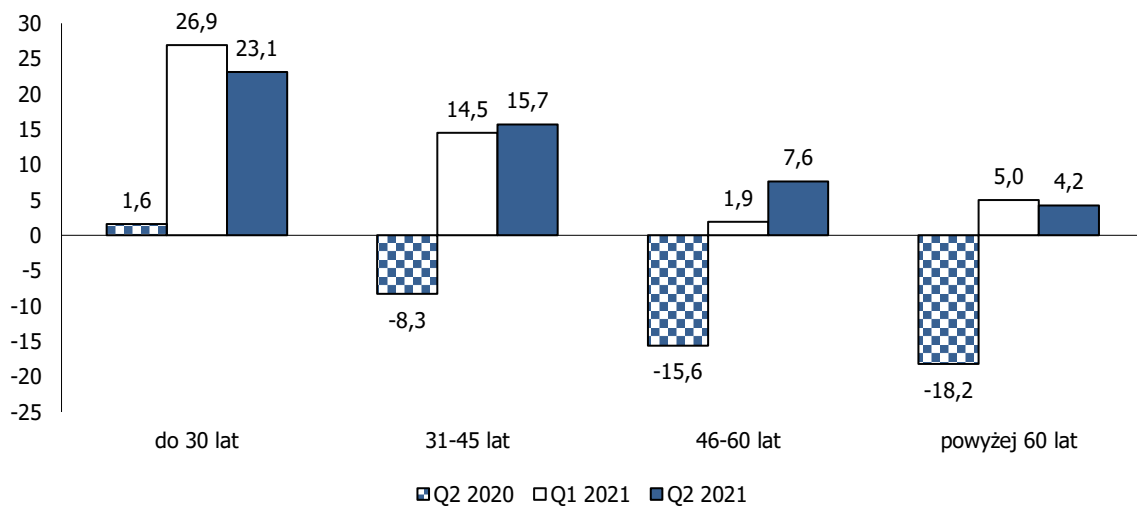
	Q1 2020	Q2 2020	Q3 2020	Q4 2020	Q1 2021	Q2 2021
1. z ufnością	24,4	13,9	27,9	20,7	23,8	25,1
2. z obawą	63,0	60,5	58,6	62,5	61,5	61,8
3. ze strachem	12,5	25,6	13,5	16,8	14,6	13,2
saldo (1.-3.)	11,9	-11,7	14,4	3,9	9,2	11,9
wskaźnik zaufania (1.-2.×0,1-3.)	5,6	-17,7	8,5	-2,4	3,1	5,7

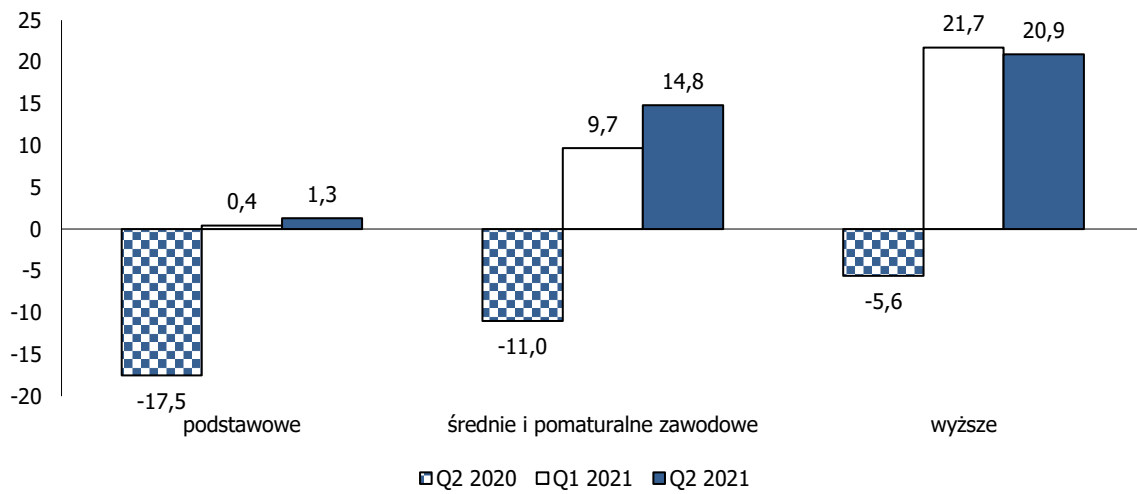
Nastroje gospodarstw rolnych wg powierzchni gospodarstw rolnych

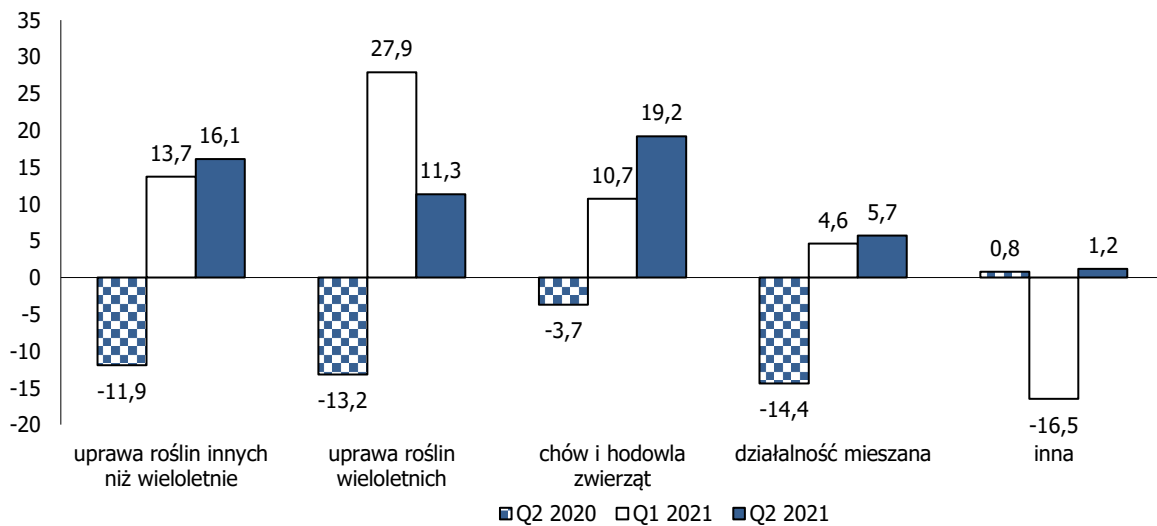
Nastroje gospodarstw rolnych wg wieku prowadzącego gospodarstwo rolne

Nastroje gospodarstw rolnych wg wykształcenia prowadzącego gospodarstwo rolne

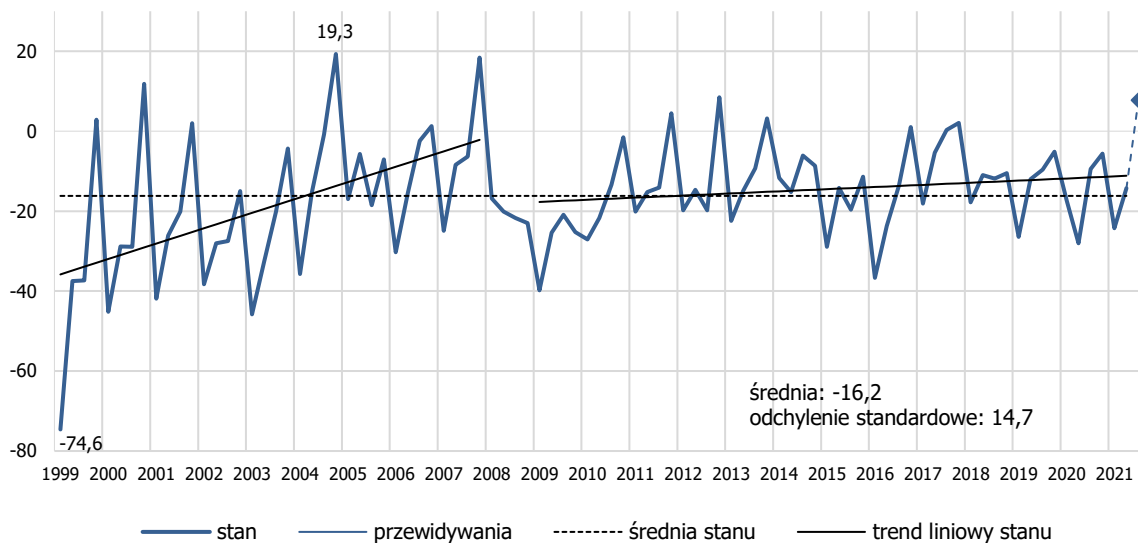

Nastroje gospodarstw rolnych wg grup PKD 2007

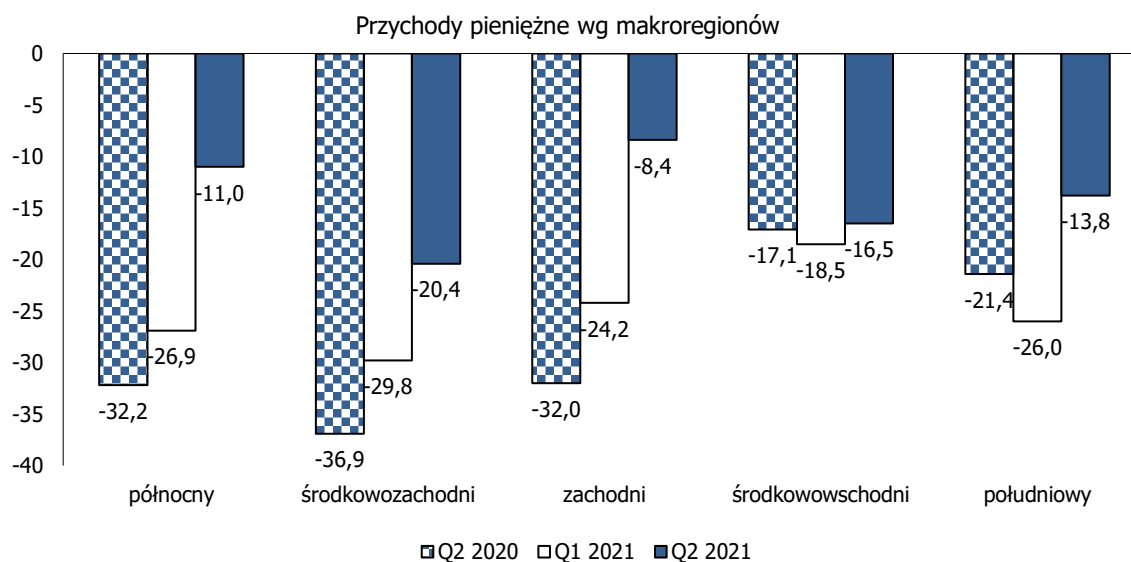

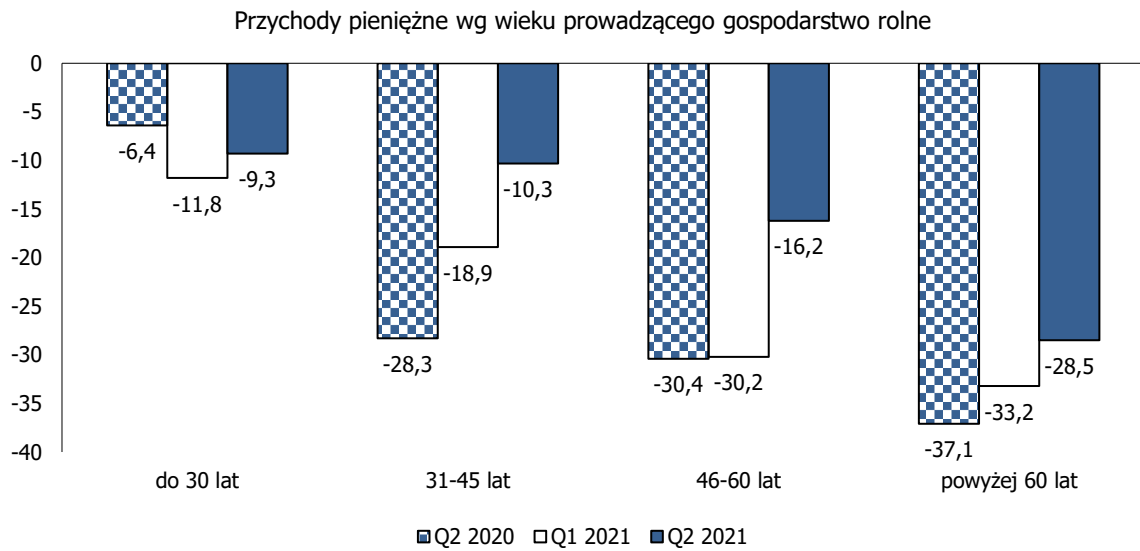
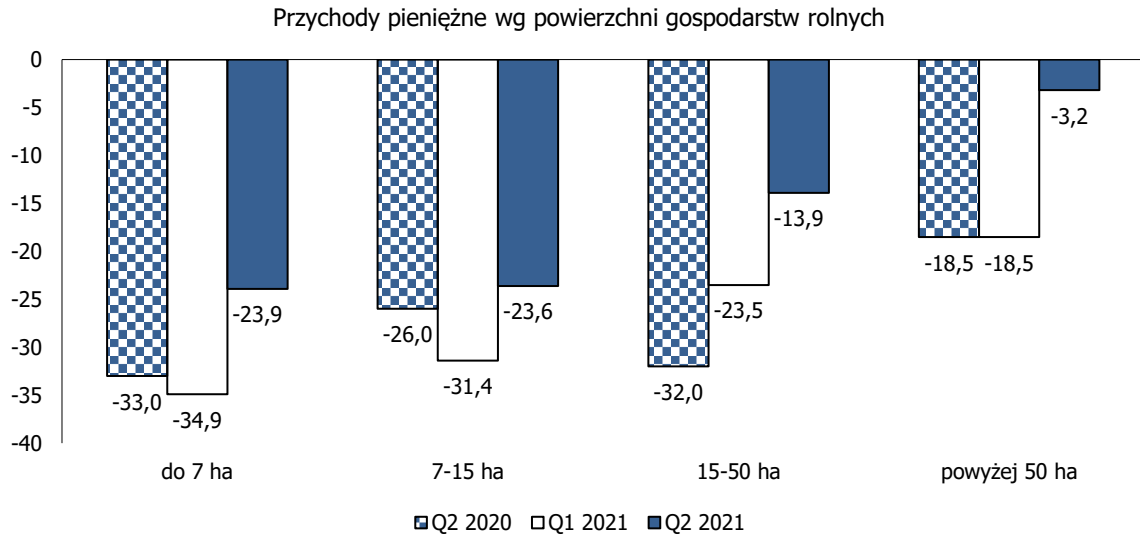

PRZYCHODY PIENIĘŻNE

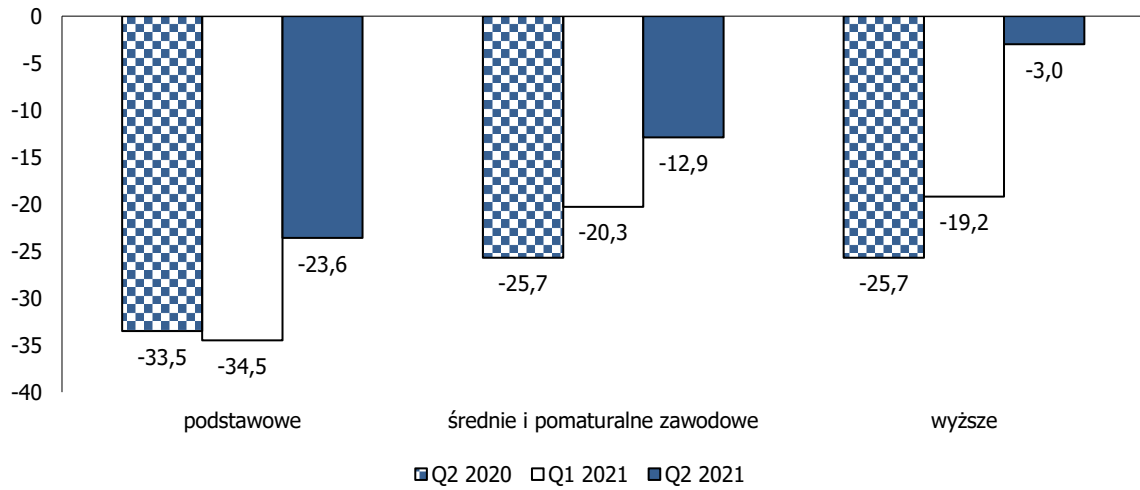

	Q1 2020	Q2 2020	Q3 2020	Q4 2020	Q1 2021	Q2 2021	przewidywania
1. wzrosły	19,2	15,9	24,7	27,9	18,0	18,9	32,3
2. nie zmieniły się	44,2	40,2	41,0	38,6	39,7	47,9	43,2
3. zmalały	36,5	43,9	34,2	33,5	42,3	33,2	24,6
4. brak	8,1	10,3	7,2	4,4	7,4	8,7	5,7
saldo (1.-3.)	-17,3	-28,0	-9,5	-5,6	-24,3	-14,3	7,7

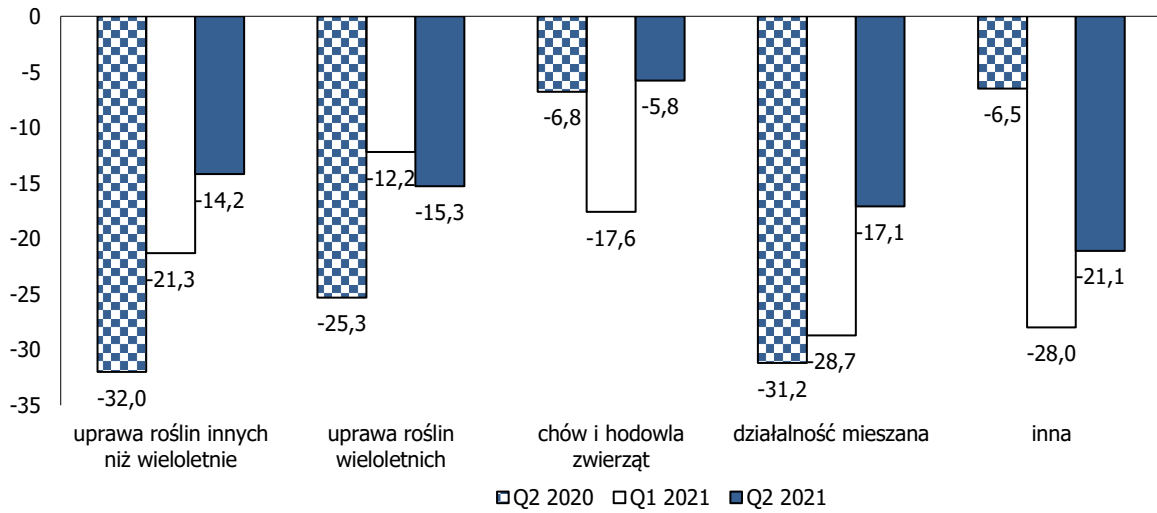

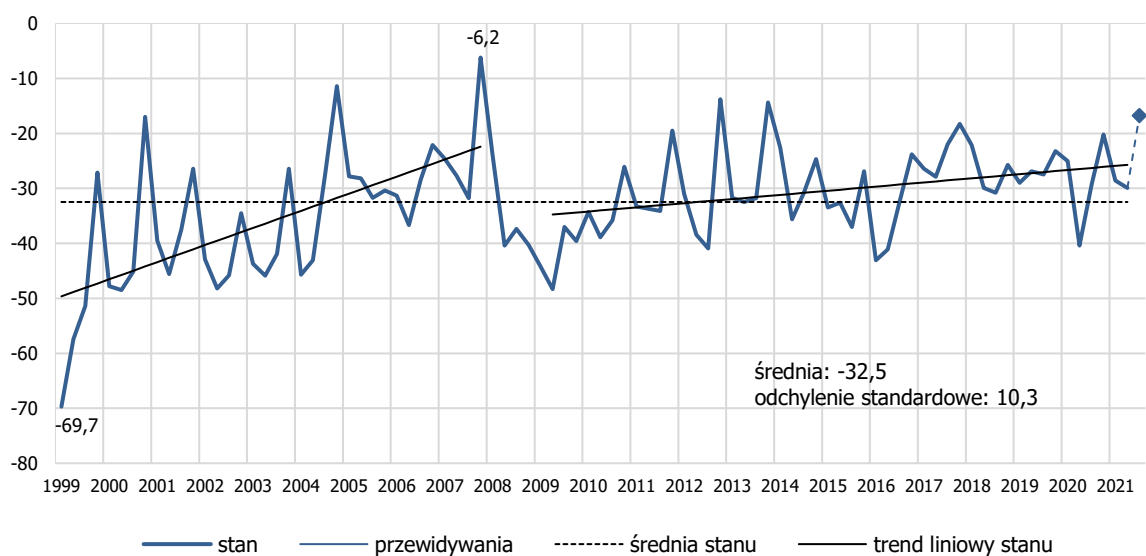
Przychody pieniężne wg wykształcenia prowadzącego gospodarstwo rolne

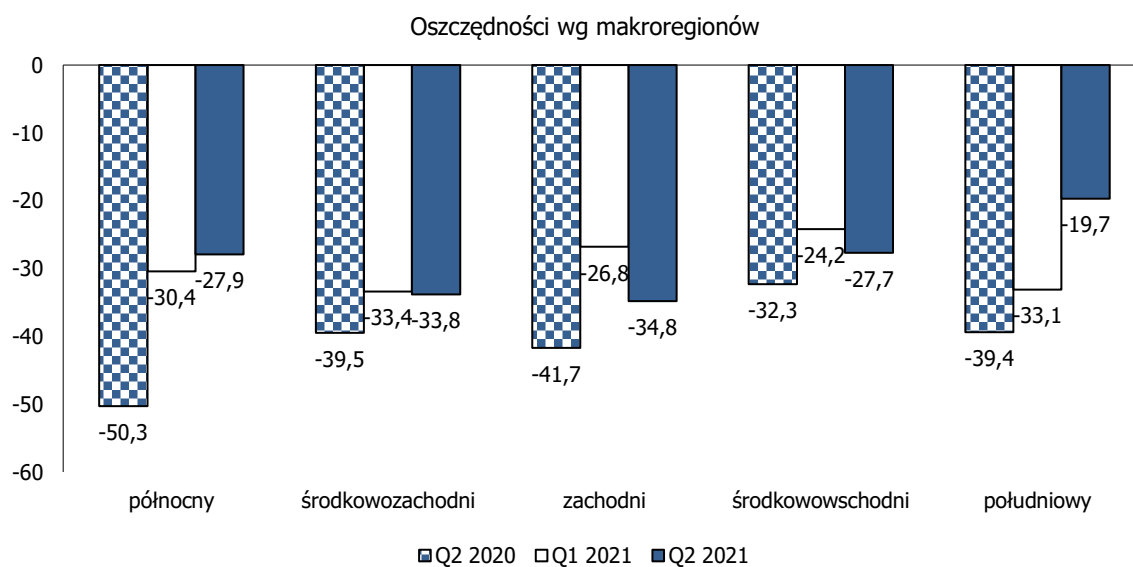
Przychody pieniężne wg grup PKD 2007

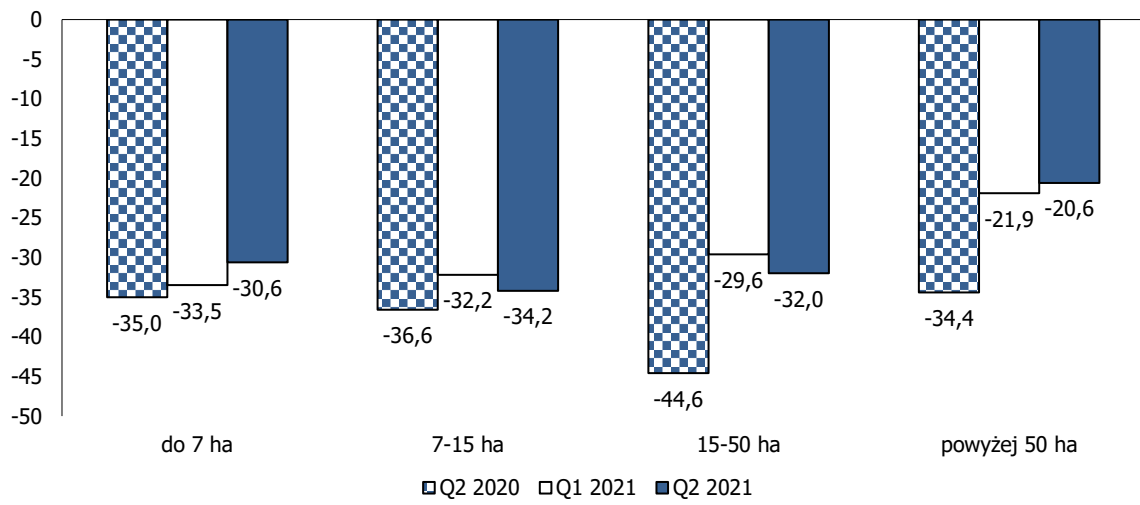
OSZCZĘDNOŚCI

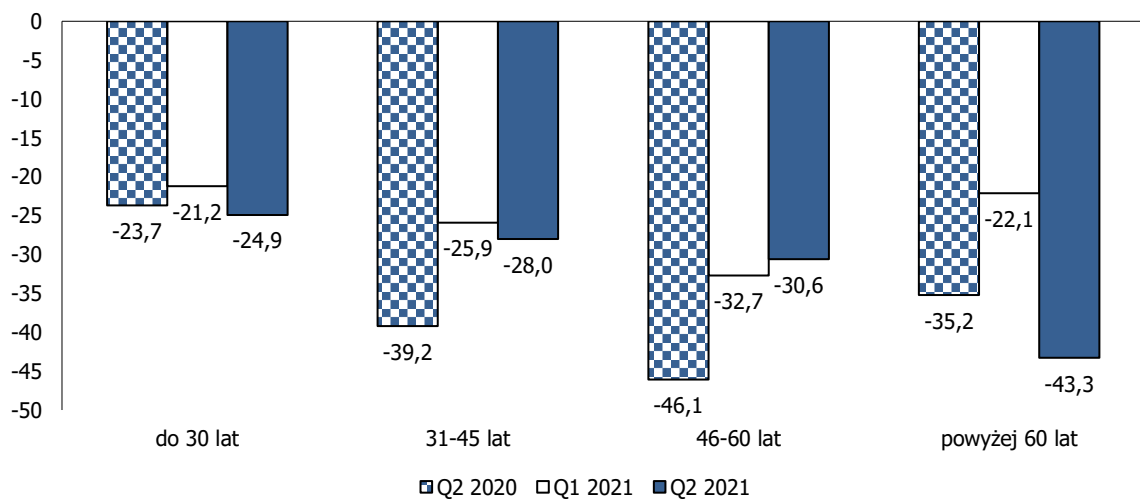
	Q1 2020	Q2 2020	Q3 2020	Q4 2020	Q1 2021	Q2 2021	przewidywania
1. wzrosły	12,1	8,5	12,7	16,4	12,9	10,1	19,6
2. nie zmieniły się	50,9	42,6	45,3	47,0	45,6	49,9	44,0
3. zmalały	37,1	48,9	42,0	36,6	41,5	40,0	36,4
4. brak	14,8	15,7	15,4	15,9	13,4	13,4	12,7
saldo (1.-3.)	-25,0	-40,4	-29,3	-20,2	-28,6	-29,9	-16,8

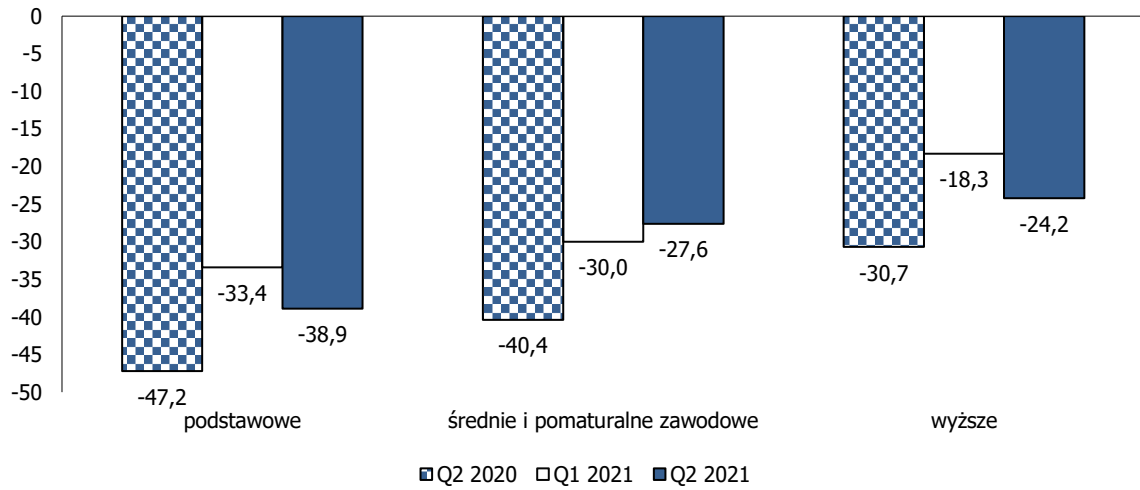
Oszczędności wg powierzchni gospodarstw rolnych

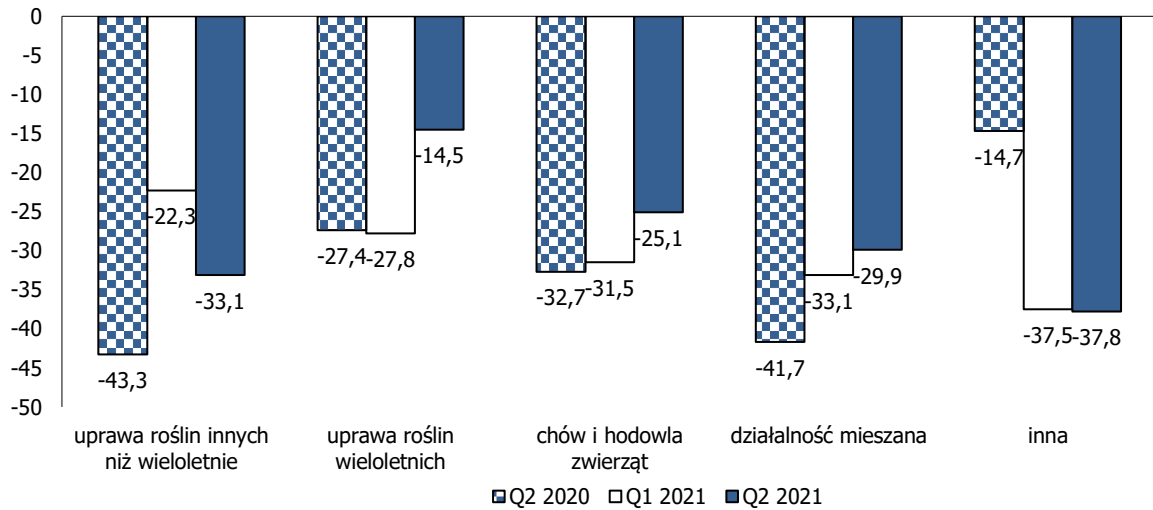
Oszczędności wg wieku prowadzącego gospodarstwo rolne

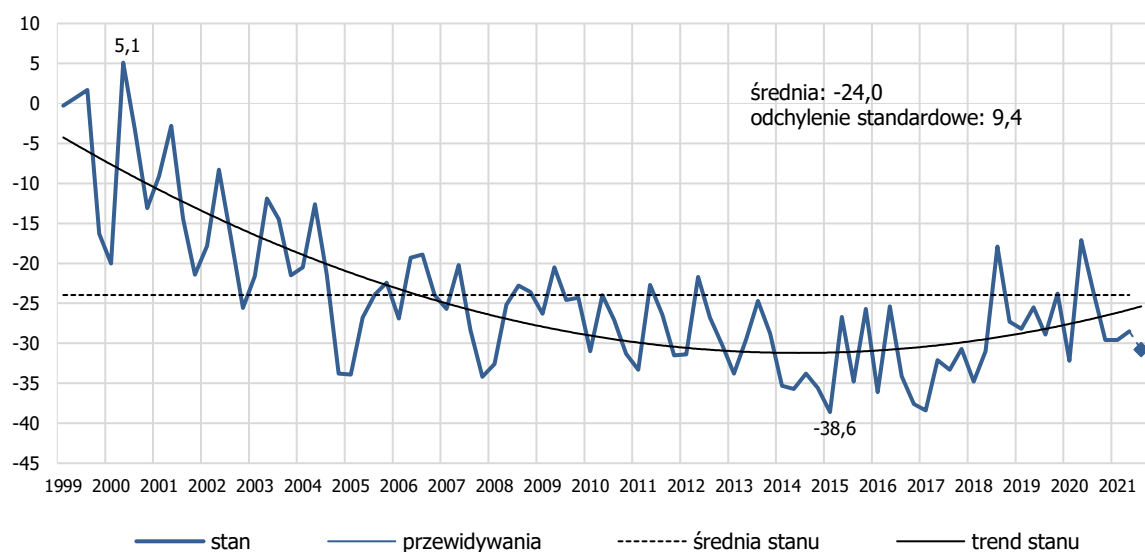
Oszczędności wg wykształcenia prowadzącego gospodarstwo rolne

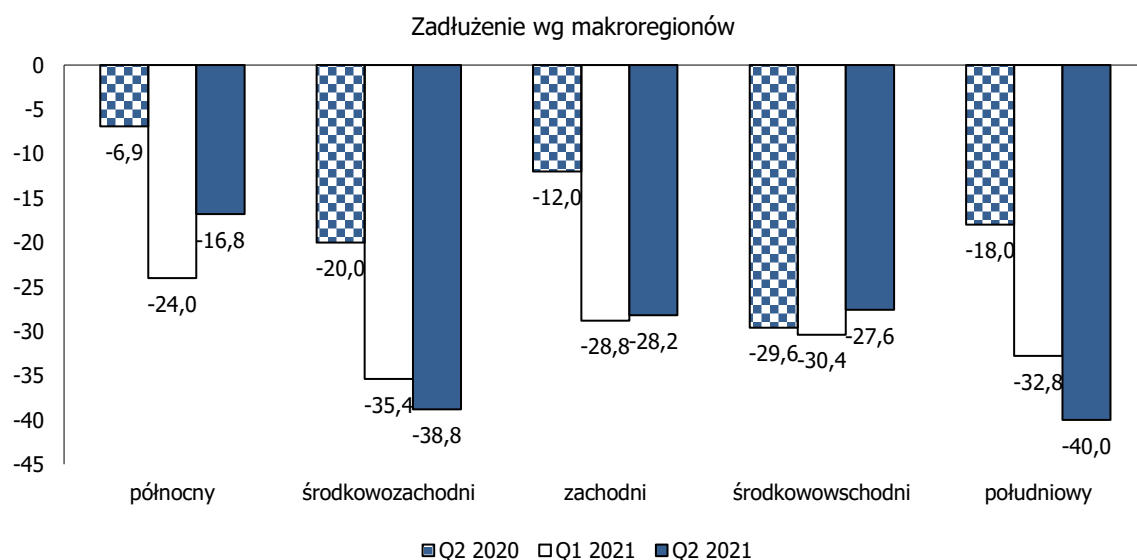
Oszczędności wg grup PKD 2007

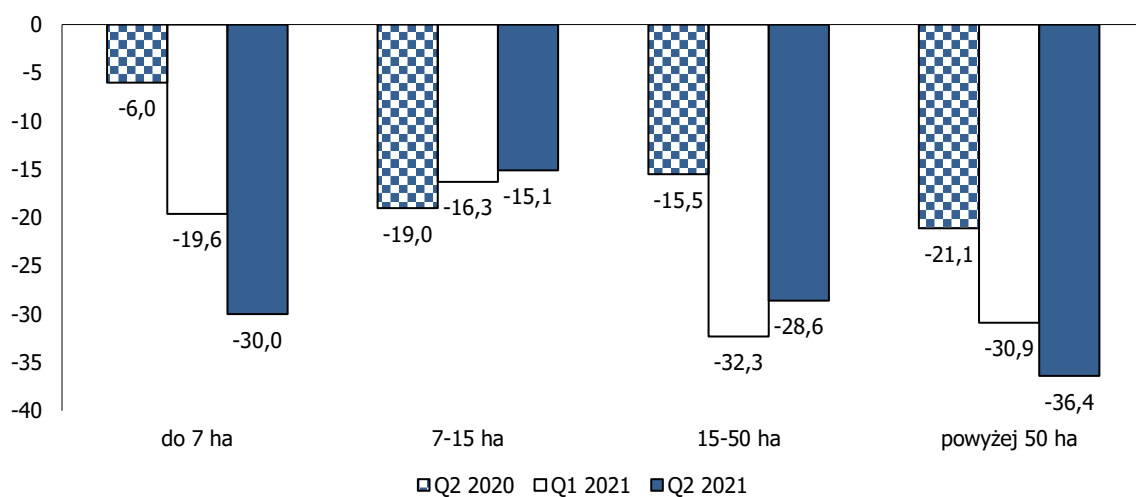
ZADŁUŻENIE

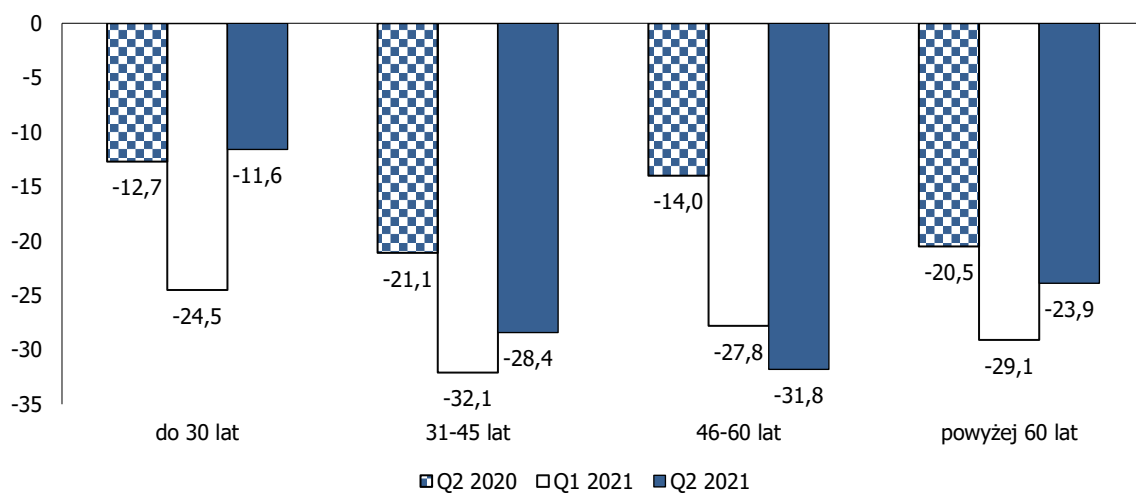
	Q1 2020	Q2 2020	Q3 2020	Q4 2020	Q1 2021	Q2 2021	przewidywania
1. wzrosło	12,5	18,1	14,5	12,5	12,2	13,2	15,1
2. nie zmieniło się	42,8	46,7	47,4	45,5	46,0	45,2	39,0
3. zmalało	44,7	35,2	38,1	42,1	41,8	41,7	45,9
4. brak	36,3	36,8	37,4	38,1	39,0	39,4	38,7
saldo (1.-3.)	-32,2	-17,1	-23,6	-29,6	-29,6	-28,5	-30,8

Zadłużenie wg powierzchni gospodarstw rolnych

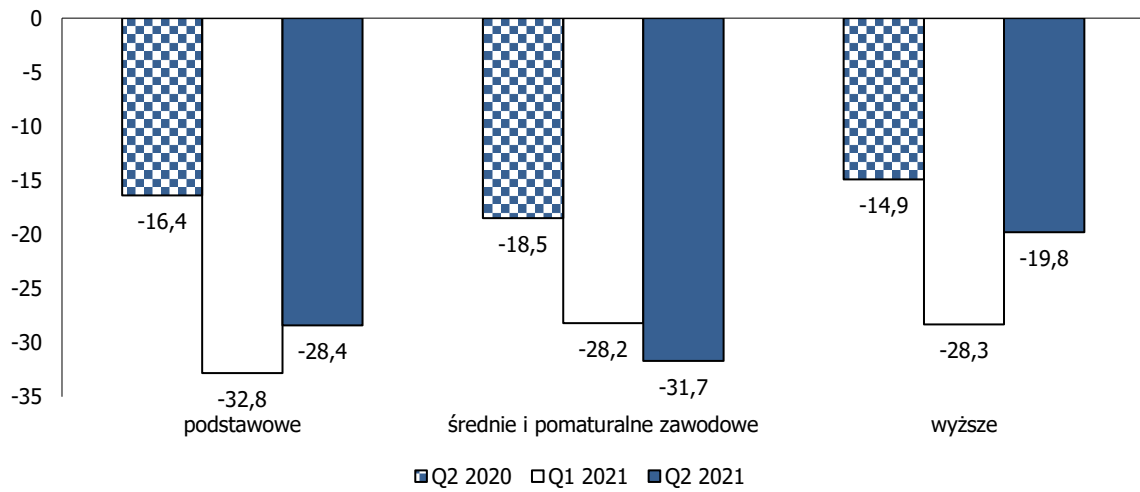

Zadłużenie wg wieku prowadzącego gospodarstwo rolne

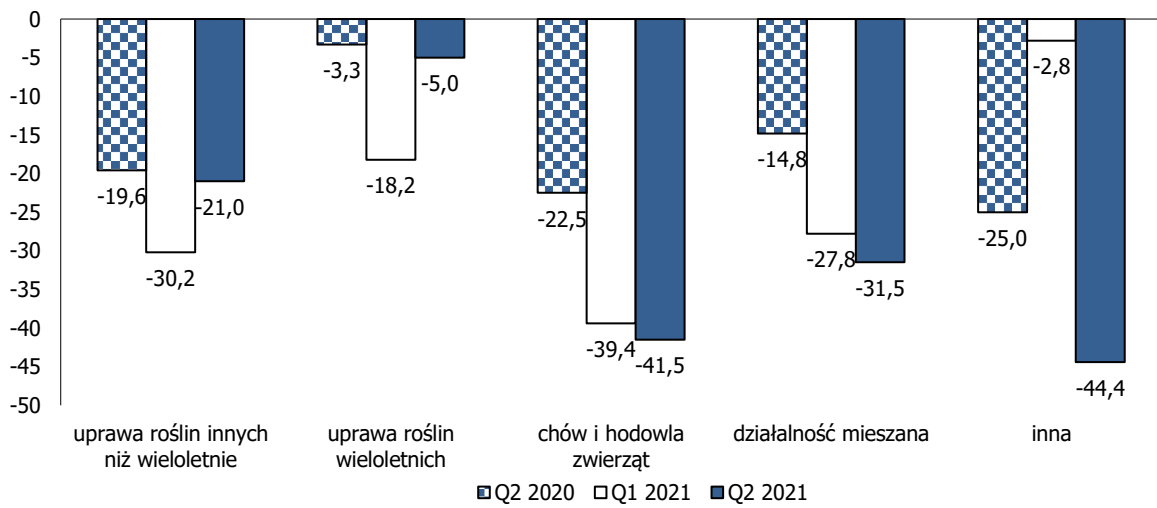

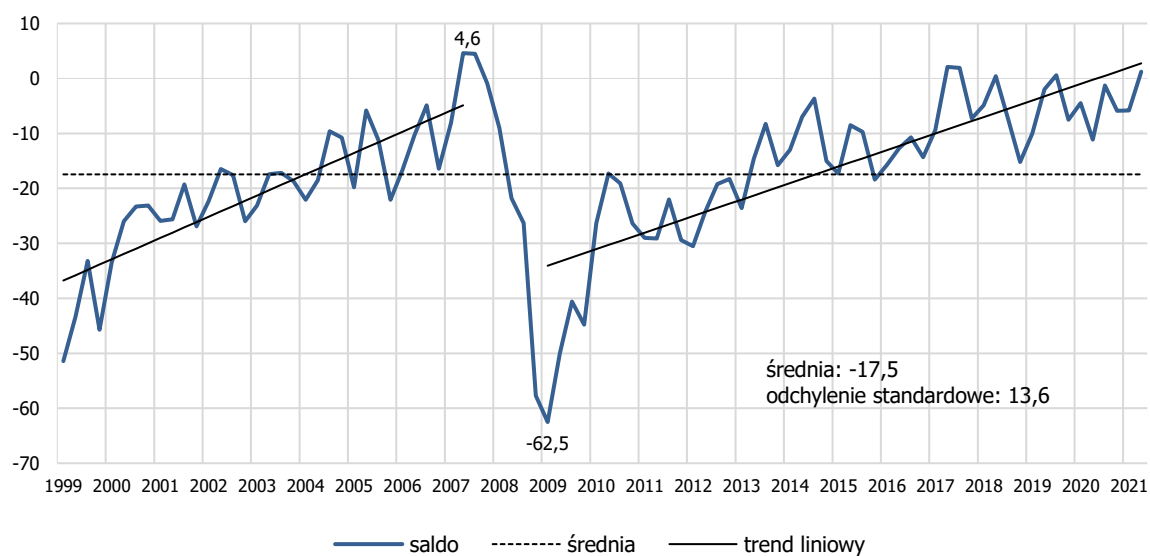
Zadłużenie wg wykształcenia prowadzącego gospodarstwo rolne

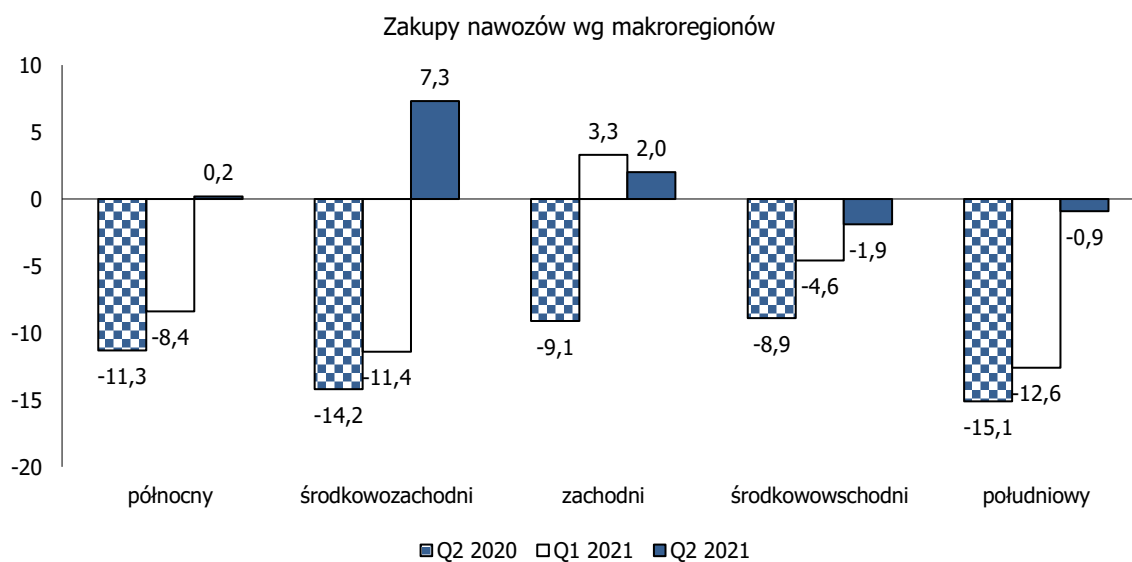
Zadłużenie wg grup PKD 2007

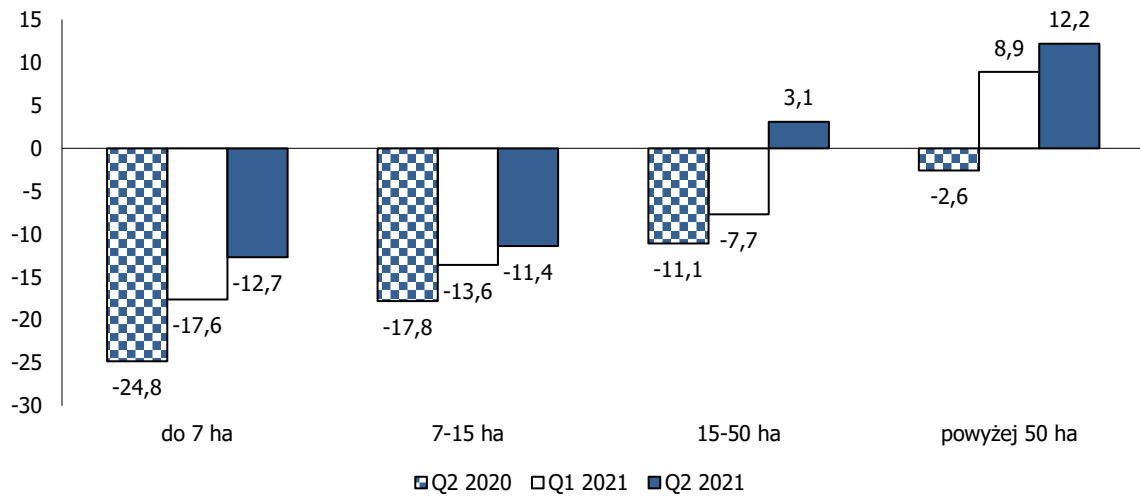
ZAKUPY NAWOZÓW MINERALNYCH

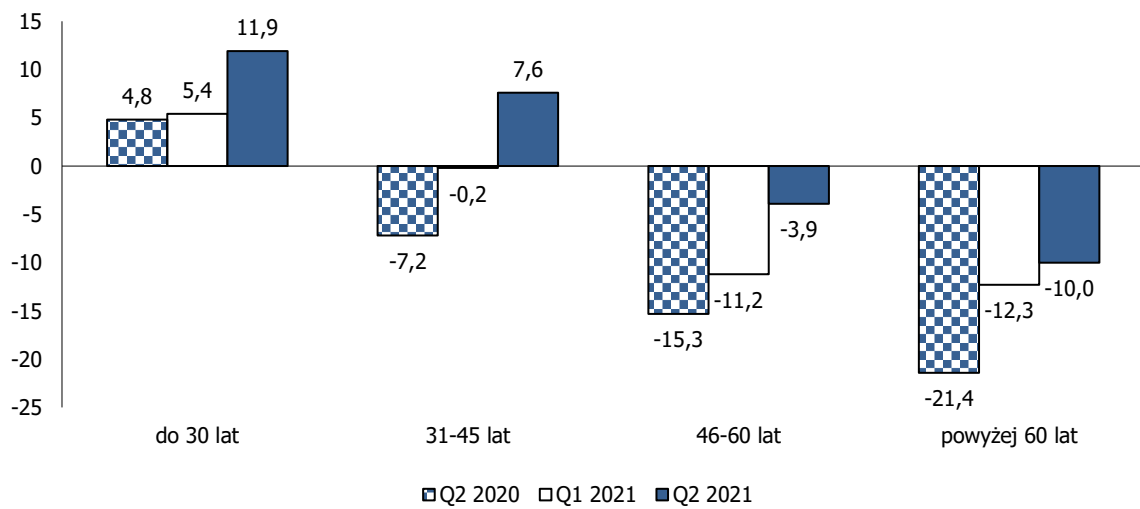
	Q1 2020	Q2 2020	Q3 2020	Q4 2020	Q1 2021	Q2 2021
1. wzrosły	16,7	13,6	18,0	14,5	15,0	18,6
2. nie zmieniły się	62,1	61,7	62,7	65,1	64,3	64,0
3. zmalały	21,2	24,7	19,3	20,4	20,8	17,4
4. nie dokonano	7,8	3,9	4,8	6,6	8,4	4,6
saldo (1.-3.)	-4,5	-11,1	-1,3	-5,9	-5,8	1,2

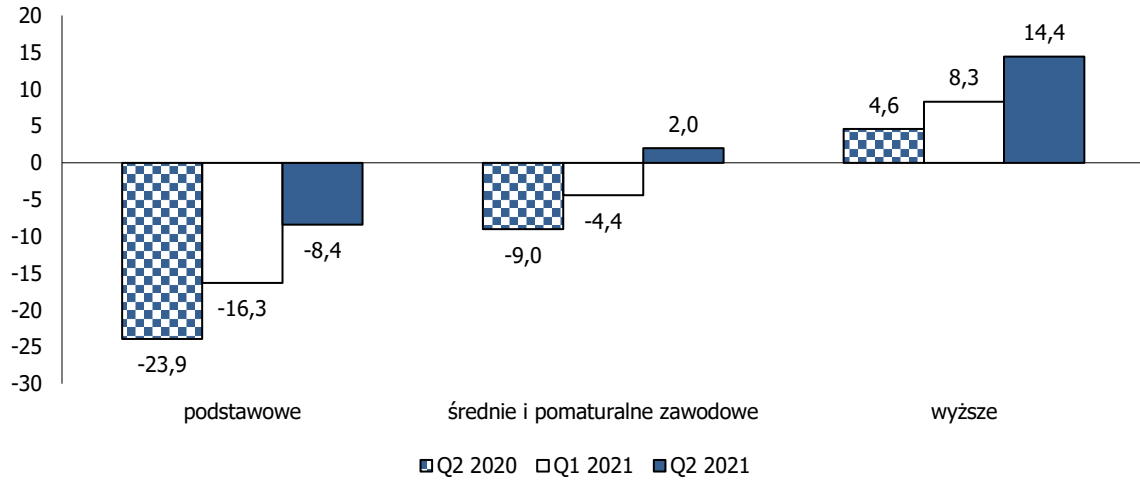
Zakupy nawozów wg powierzchni gospodarstw rolnych

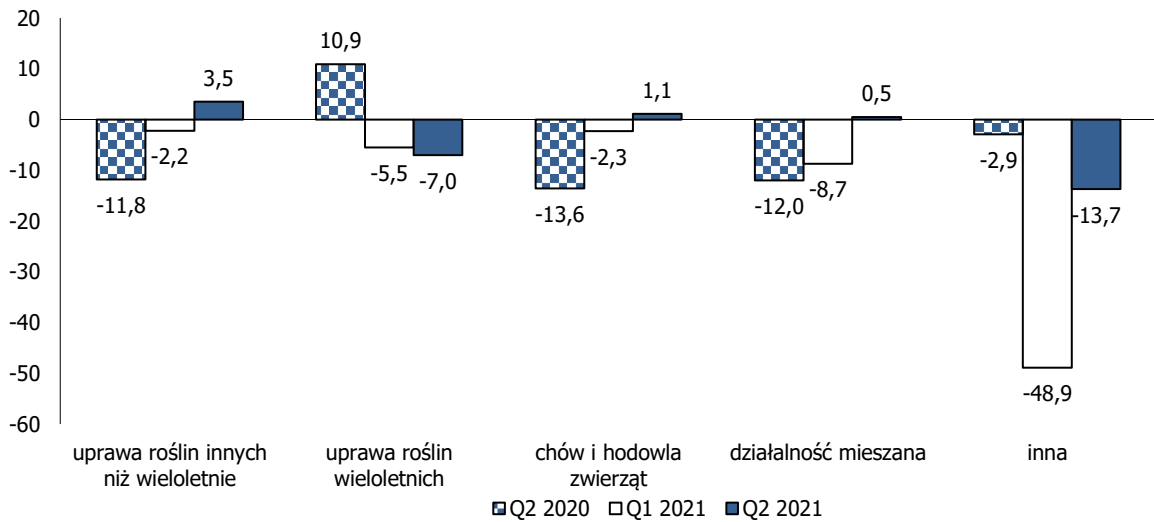
Zakupy nawozów wg wieku prowadzącego gospodarstwo rolne

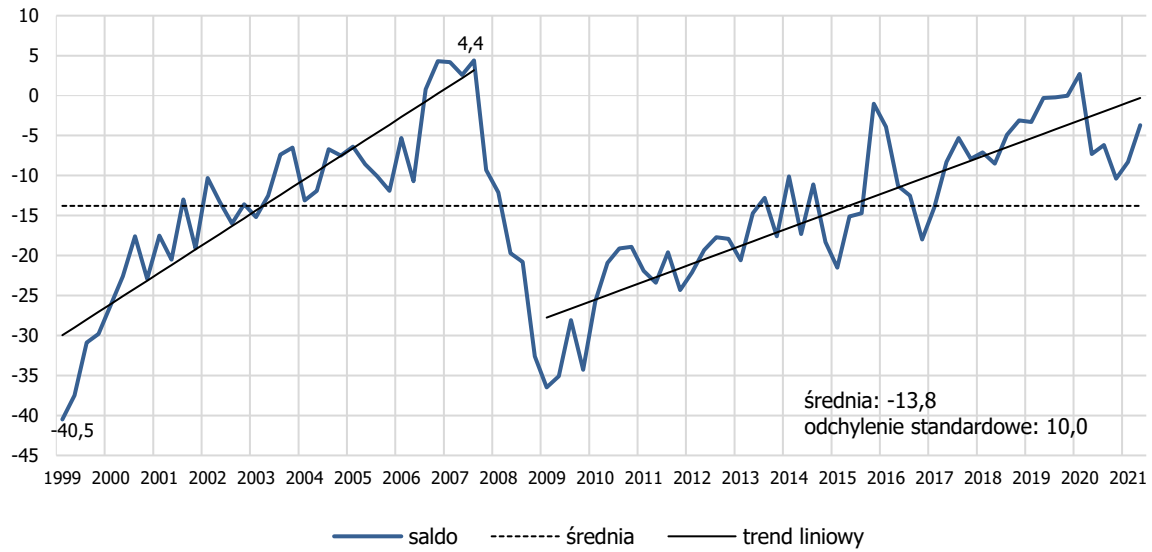
Zakupy nawozów wg wykształcenia prowadzącego gospodarstwo rolne

Zakupy nawozów wg grup PKD 2007

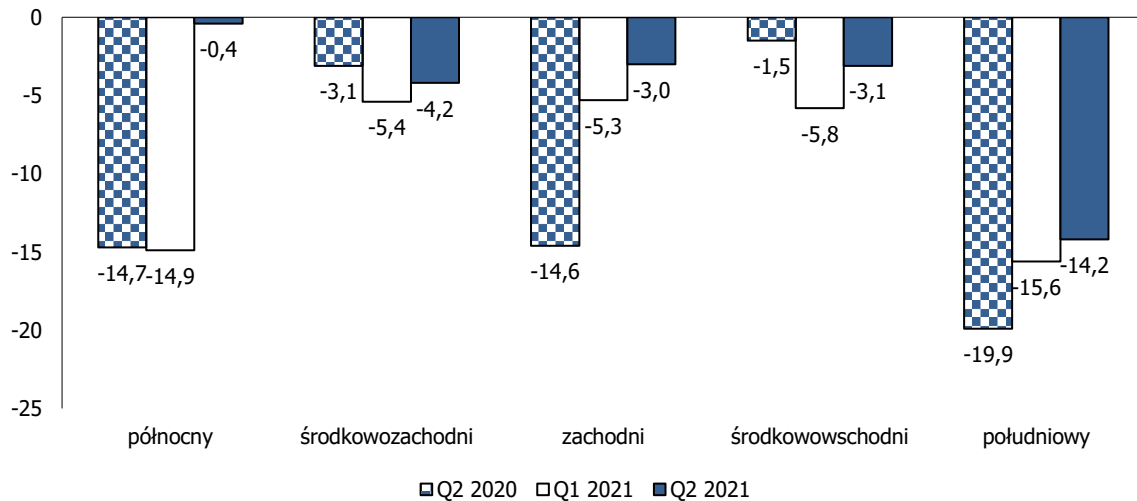

ZAKUPY PASZ TREŚCIWYCH

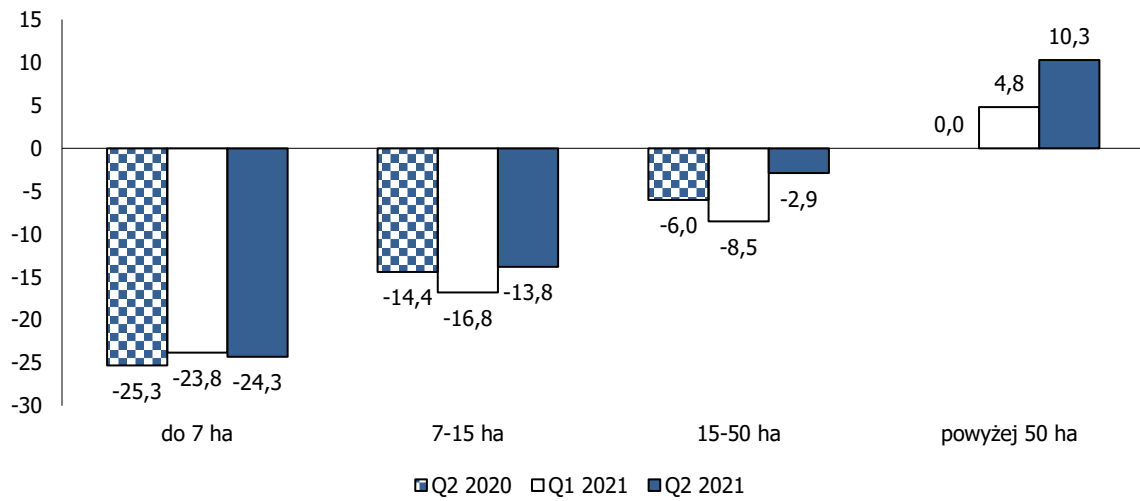

	Q1 2020	Q2 2020	Q3 2020	Q4 2020	Q1 2021	Q2 2021
1. wzrosły	20,5	16,8	16,0	13,7	14,0	14,7
2. nie zmieniły się	61,7	59,1	61,8	62,2	63,7	66,9
3. zmalały	17,8	24,1	22,2	24,1	22,3	18,4
4. nie dokonano	38,3	40,0	38,2	37,1	40,5	41,2
saldo (1.-3.)	2,7	-7,3	-6,2	-10,4	-8,3	-3,7

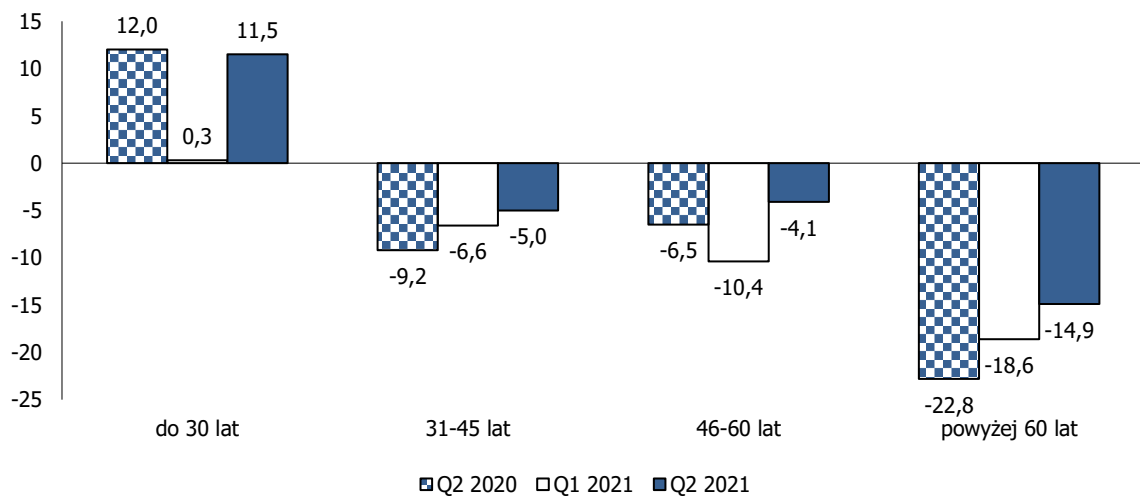
Zakupy pasz wg makroregionów

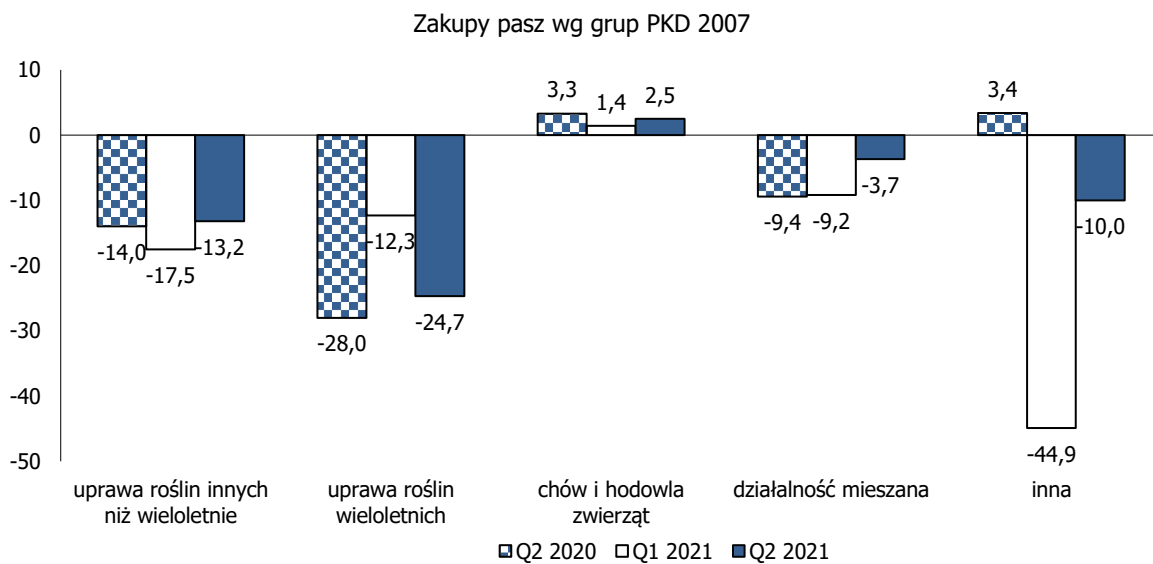
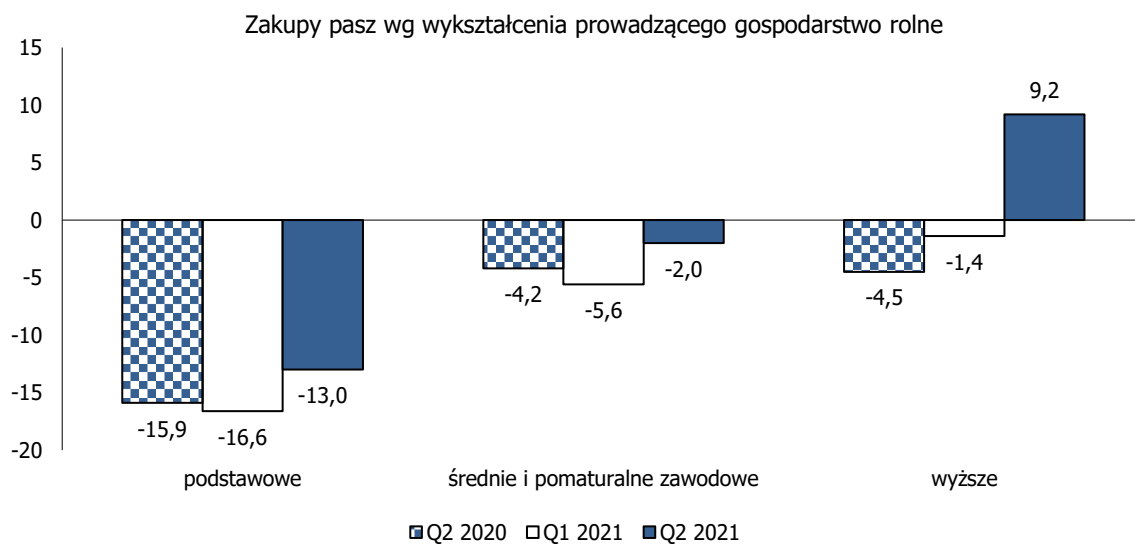

Zakupy pasz wg powierzchni gospodarstw rolnych

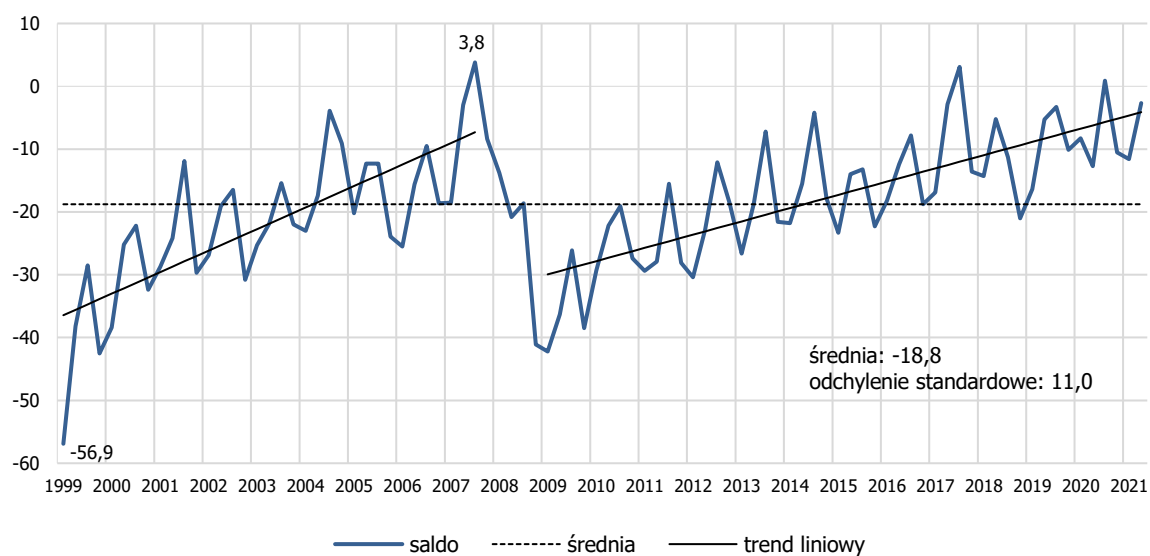

Zakupy pasz wg wieku prowadzącego gospodarstwo rolne

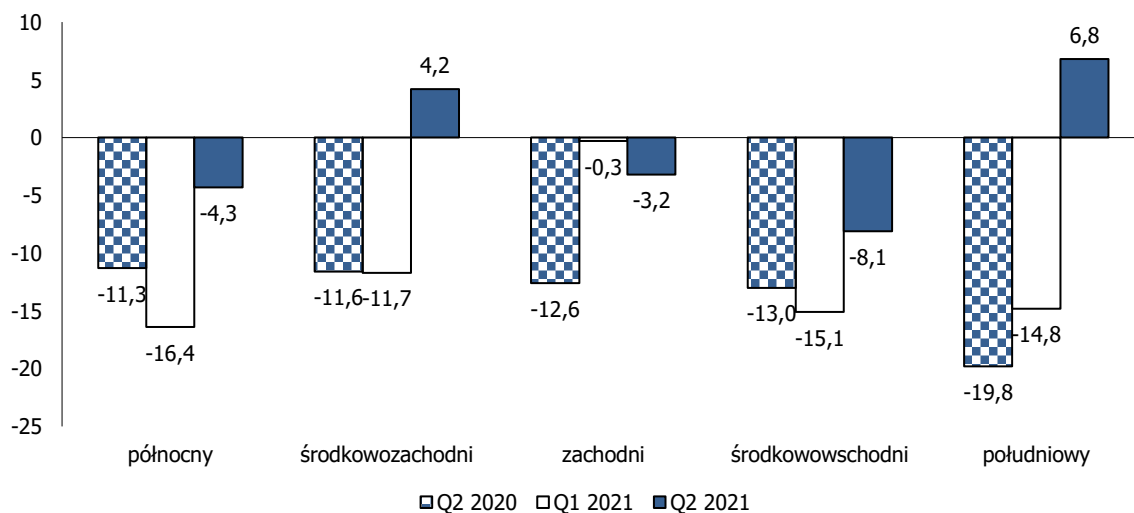

ZAKUPY ŚRODKÓW OCHRONY ROŚLIN

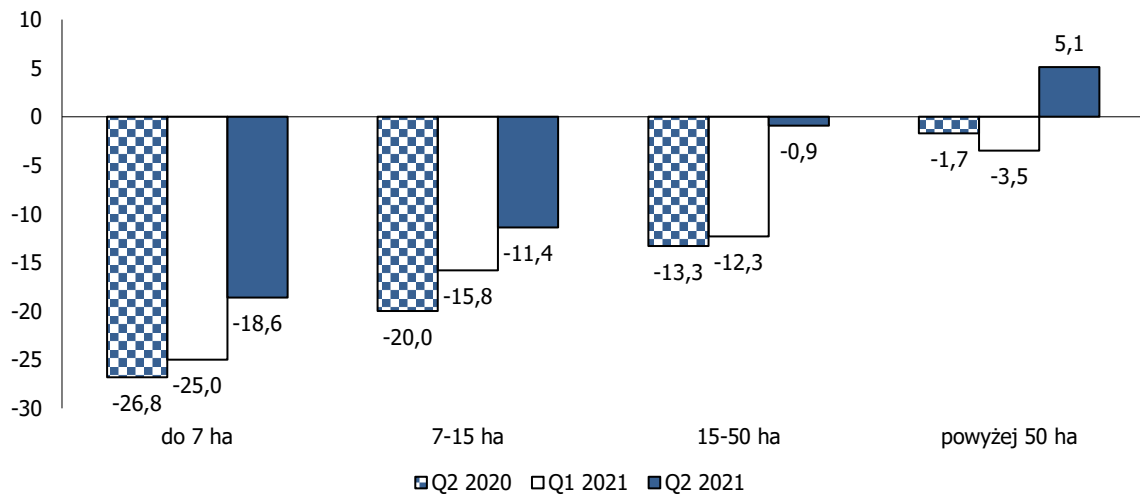
	Q1 2020	Q2 2020	Q3 2020	Q4 2020	Q1 2021	Q2 2021
1. wzrosły	15,1	13,5	20,4	12,5	12,2	15,4
2. nie zmieniły się	61,5	60,2	60,1	64,5	64,0	66,6
3. zmalały	23,4	26,2	19,5	23,0	23,8	18,1
4. nie dokonano	11,9	6,0	5,5	9,4	12,4	6,6
saldo (1.-3.)	-8,3	-12,7	0,9	-10,5	-11,6	-2,7

Zakupy środków ochrony roślin wg makroregionów

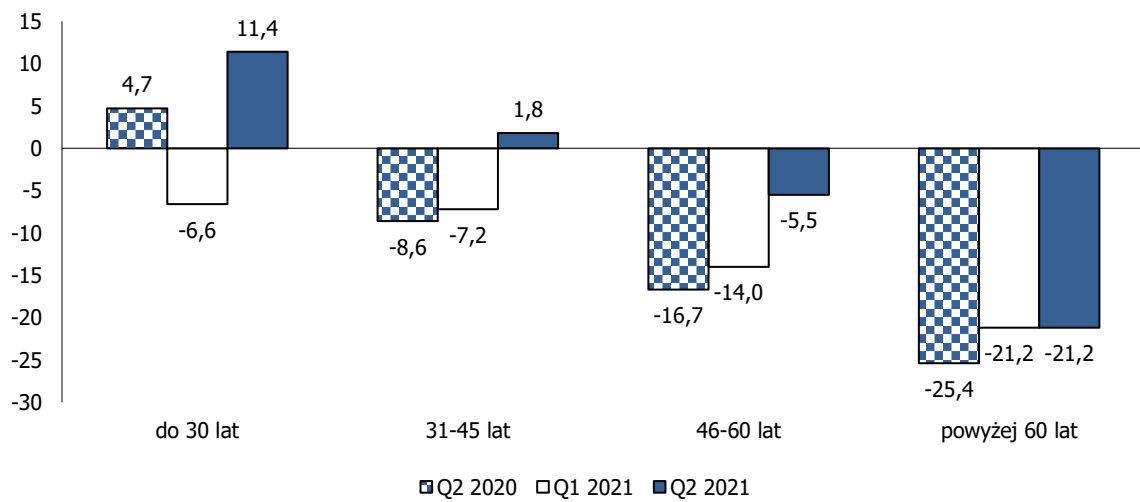

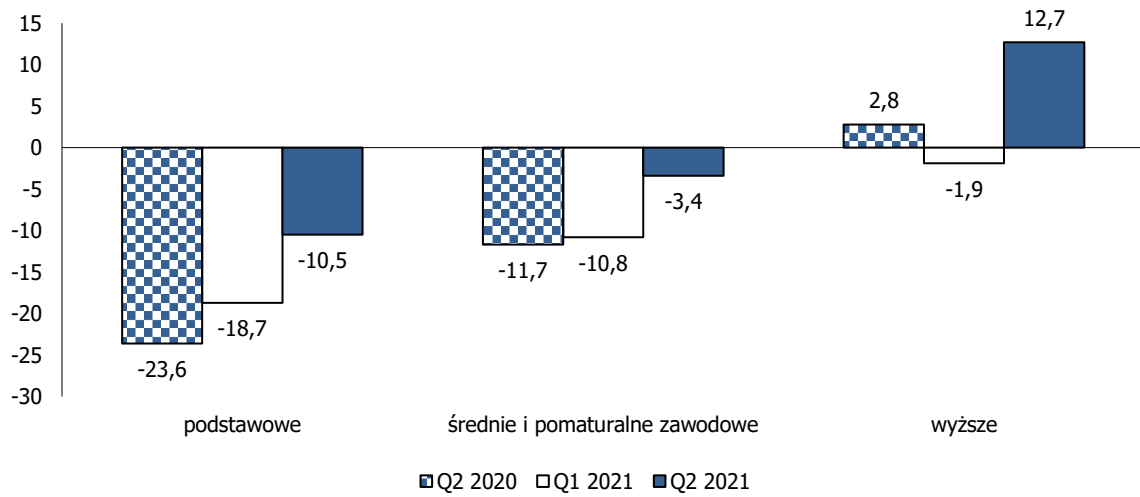
Zakupy środków ochrony roślin wg powierzchni gospodarstw rolnych

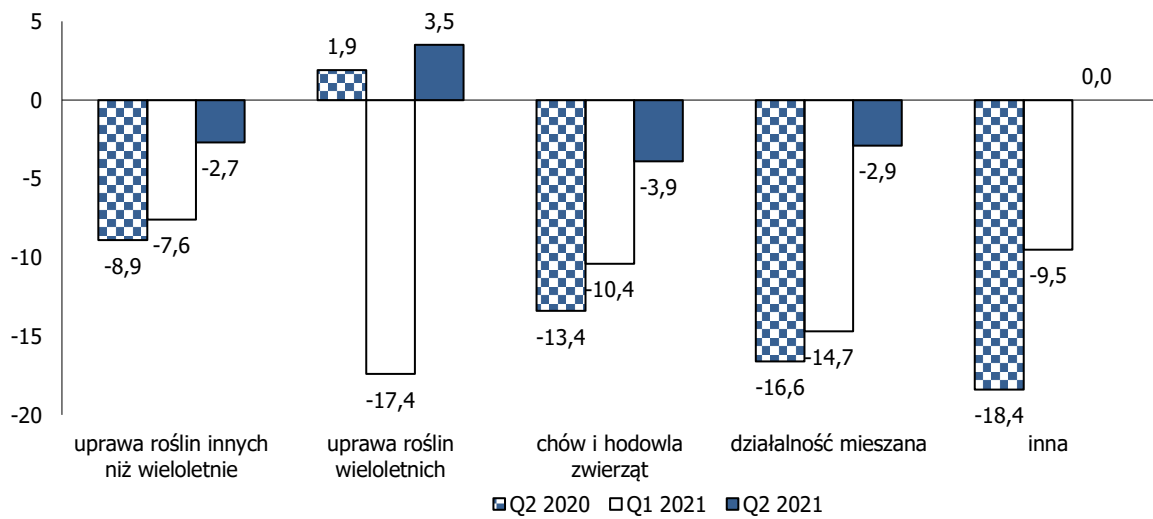
Zakupy środków ochrony roślin wg wieku prowadzącego gospodarstwo rolne

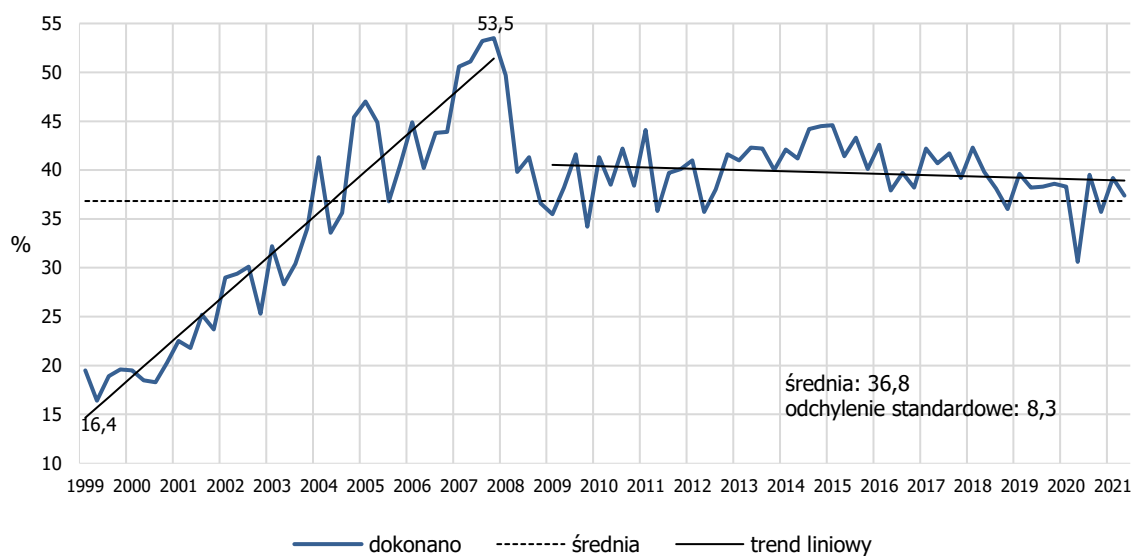
Zakupy środków ochrony roślin wg wykształcenia prowadzącego gospodarstwo rolne

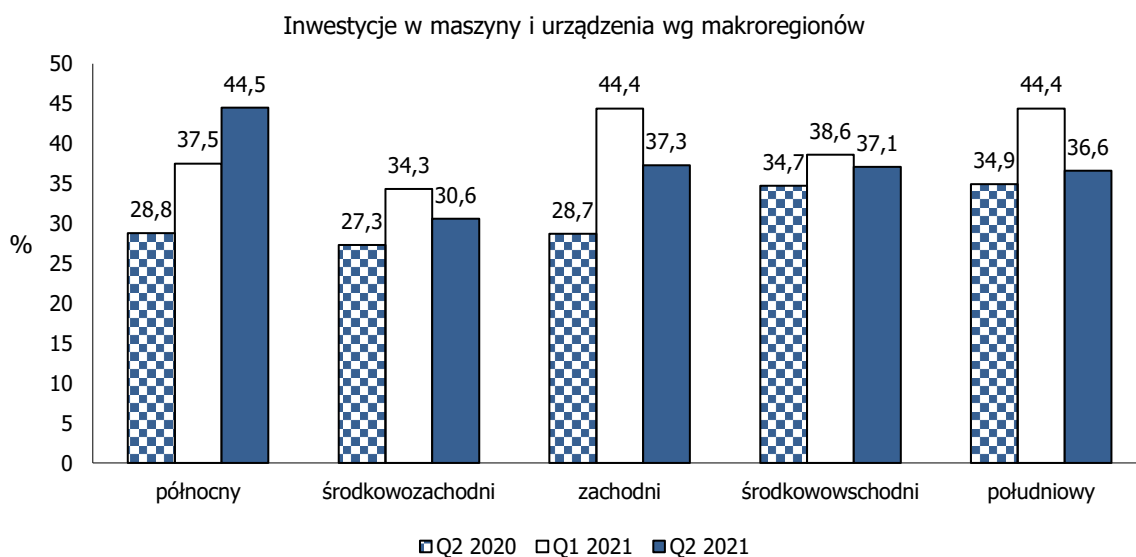
Zakupy środków ochrony roślin wg grup PKD 2007

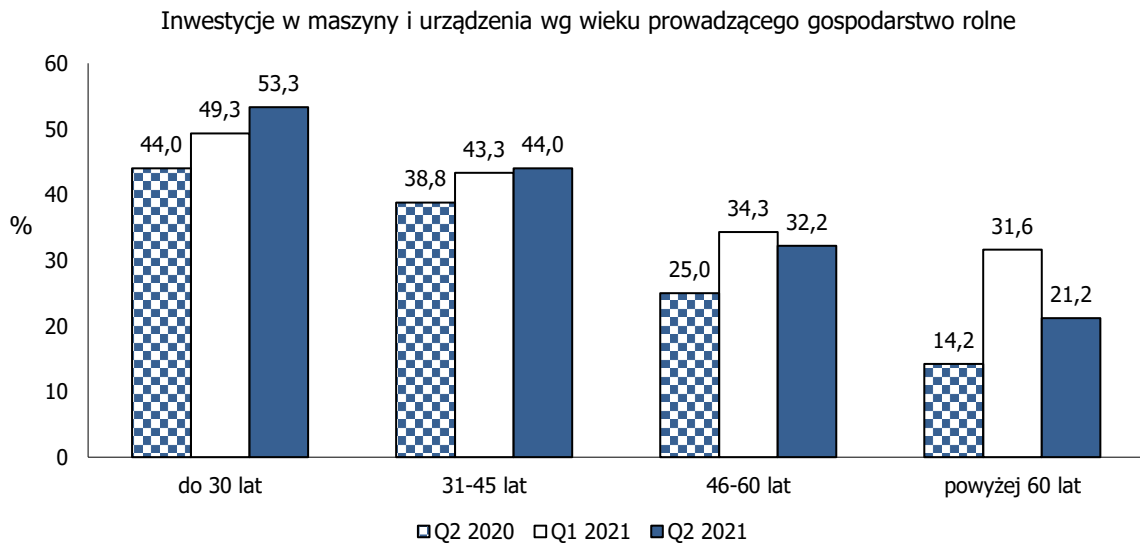
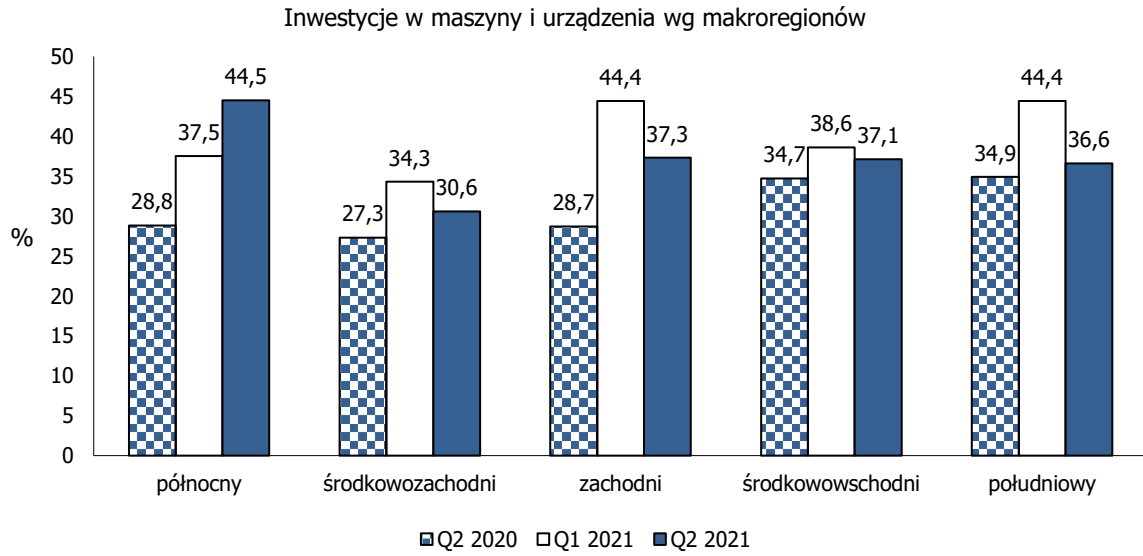

INWESTYCJE W MASZYNY I URZĄDZENIA

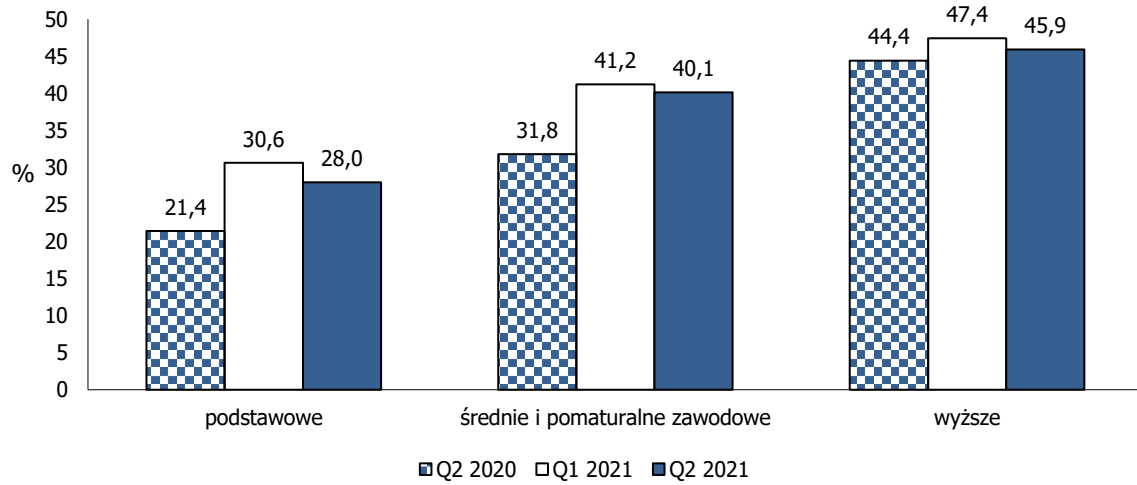

w %	Q1 2020	Q2 2020	Q3 2020	Q4 2020	Q1 2021	Q2 2021
dokonano	38,3	30,6	39,5	35,7	39,2	37,4
nie dokonano	61,7	69,4	60,5	64,3	60,8	62,6

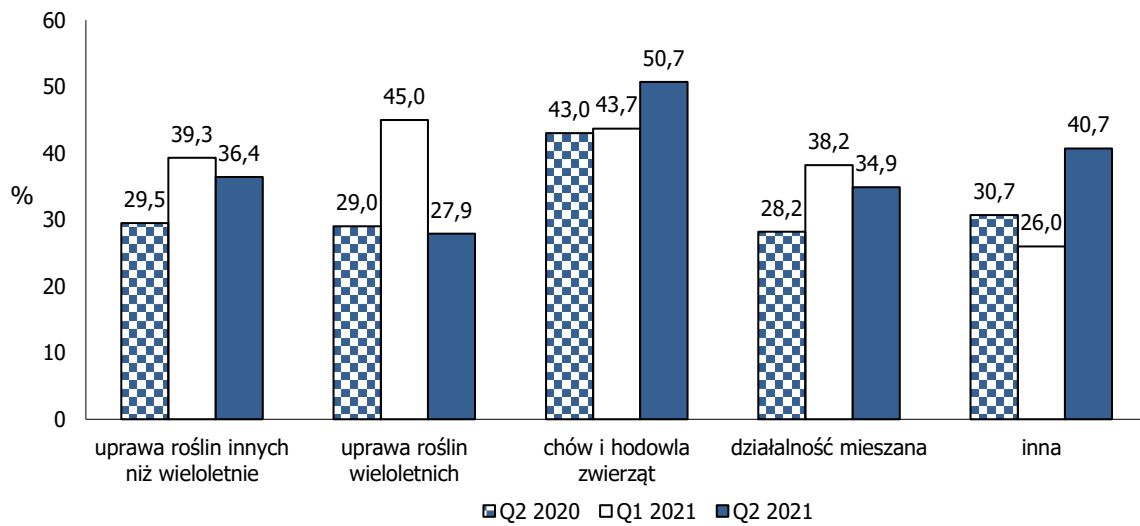

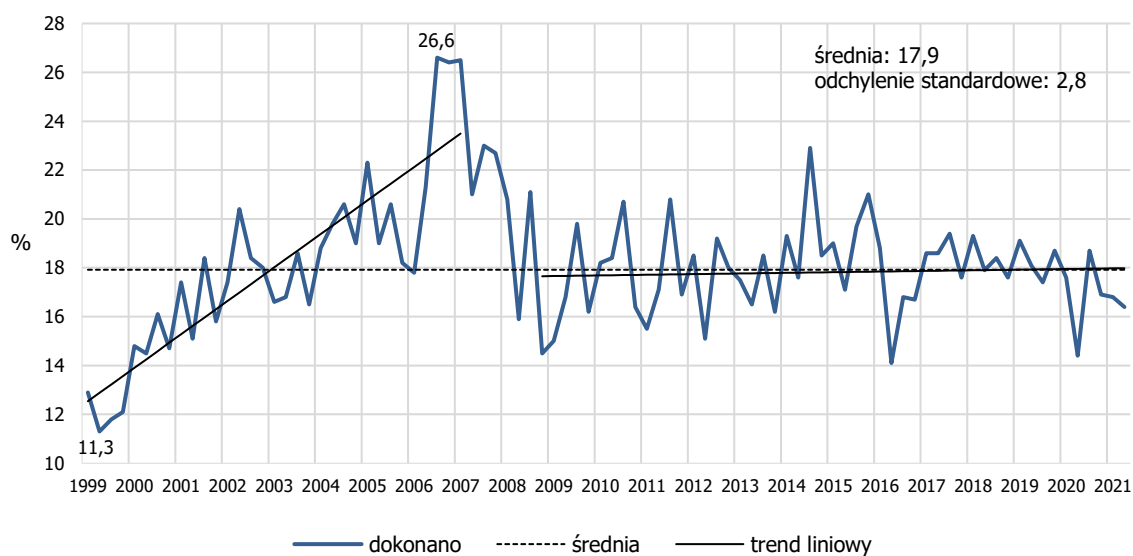
Inwestycje w maszyny i urządzenia wg wykształcenia prowadzącego gospodarstwo rolne

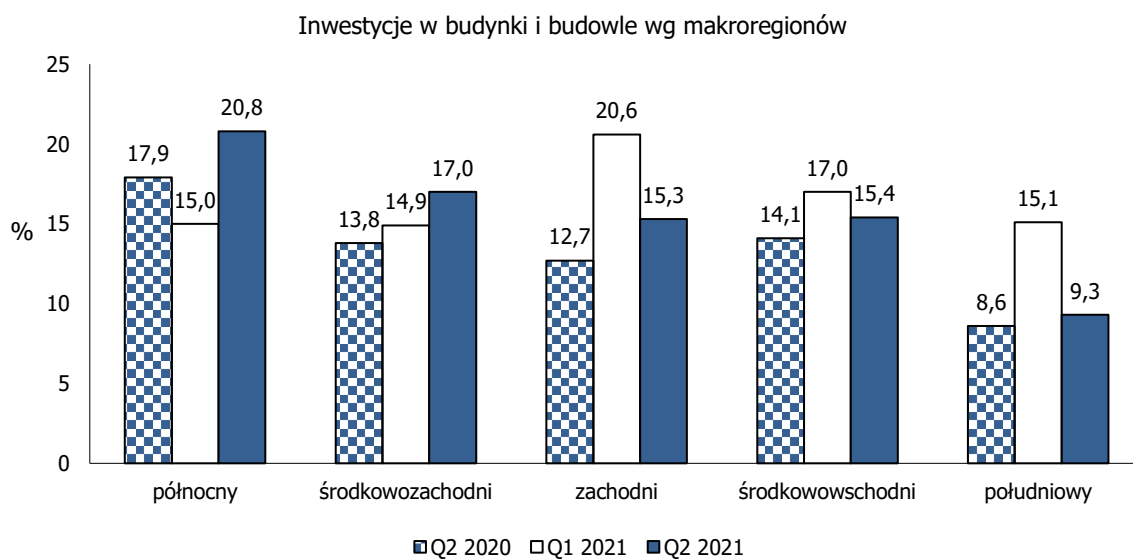
Inwestycje w maszyny i urządzenia wg grup PKD 2007

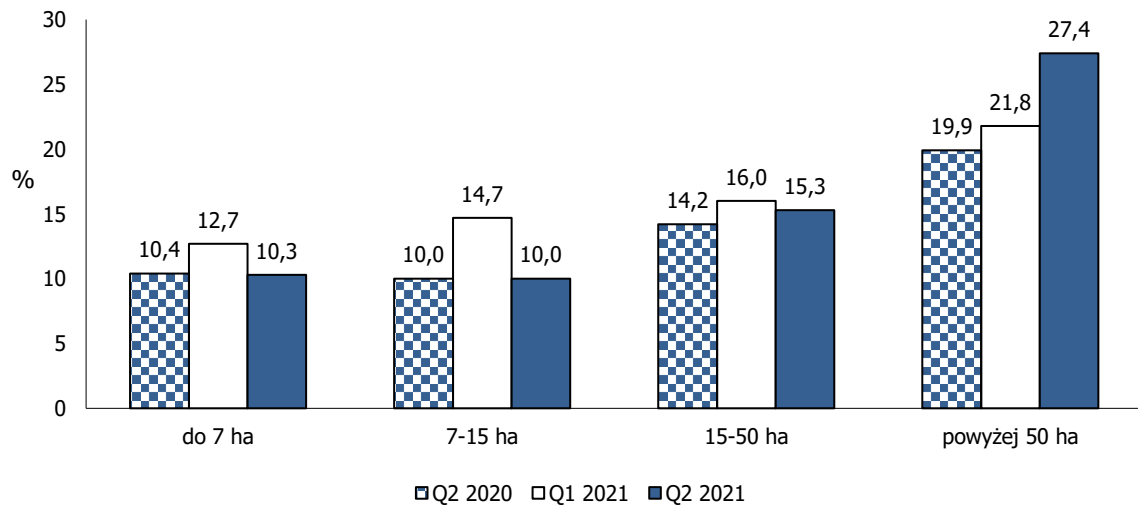
INWESTYCJE W BUDYNKI I BUDOWLE

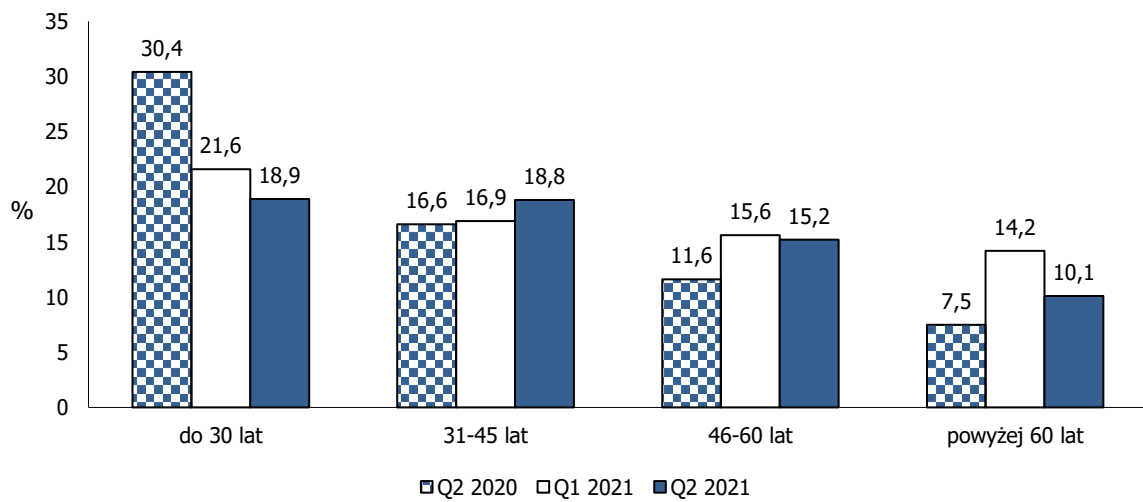
w %	Q1 2020	Q2 2020	Q3 2020	Q4 2020	Q1 2021	Q2 2021
dokonano	17,6	14,4	18,7	16,9	16,8	16,4
nie dokonano	82,4	85,6	81,3	83,1	83,2	83,6

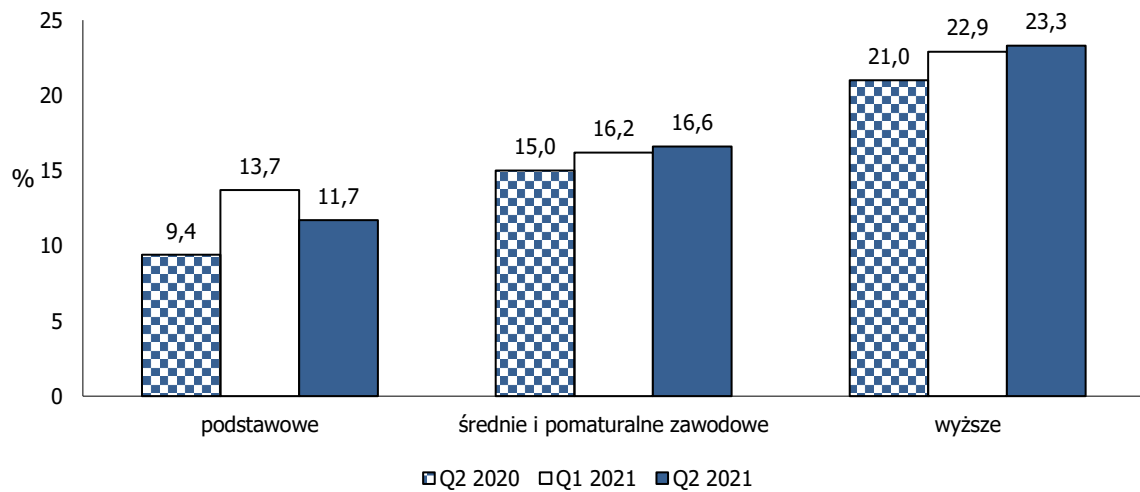
Inwestycje w budynki i budowle wg powierzchni gospodarstw rolnych

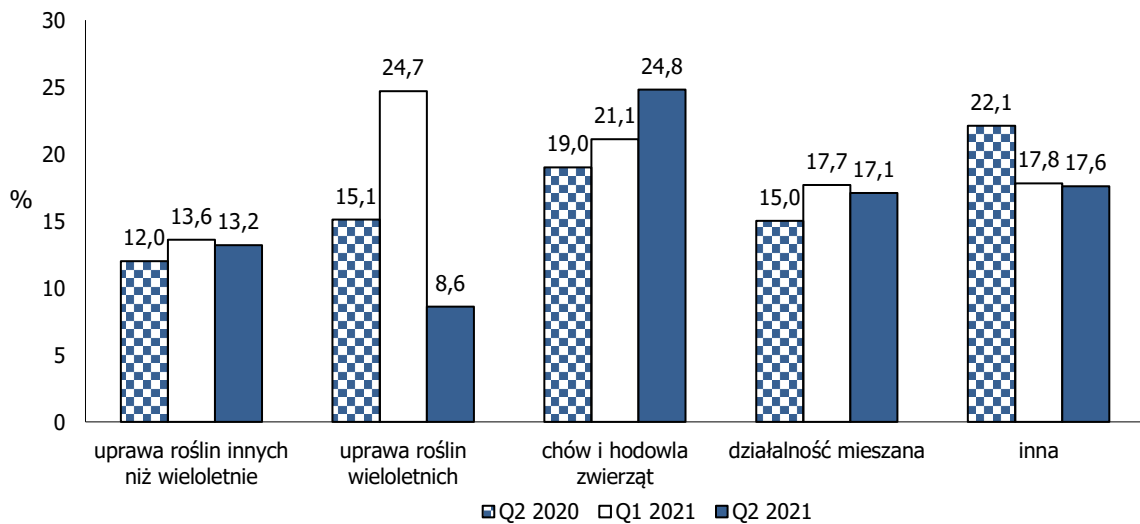
Inwestycje w budynki i budowle wg wieku prowadzącego gospodarstwo rolne

Inwestycje w budynki i budowle wg wykształcenia prowadzącego gospodarstwo rolne

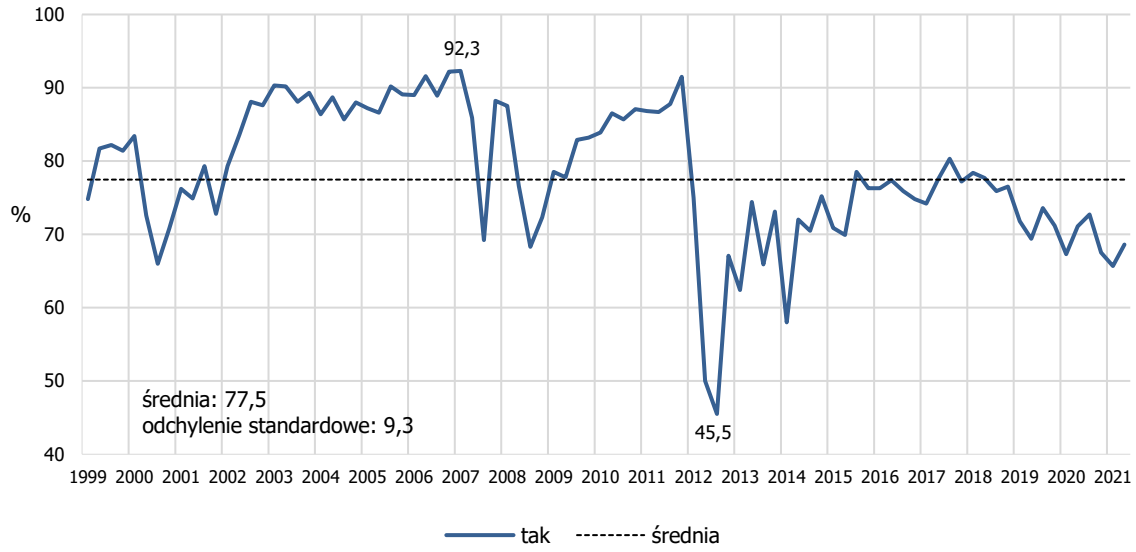

Inwestycje w budynki i budowle wg grup PKD 2007

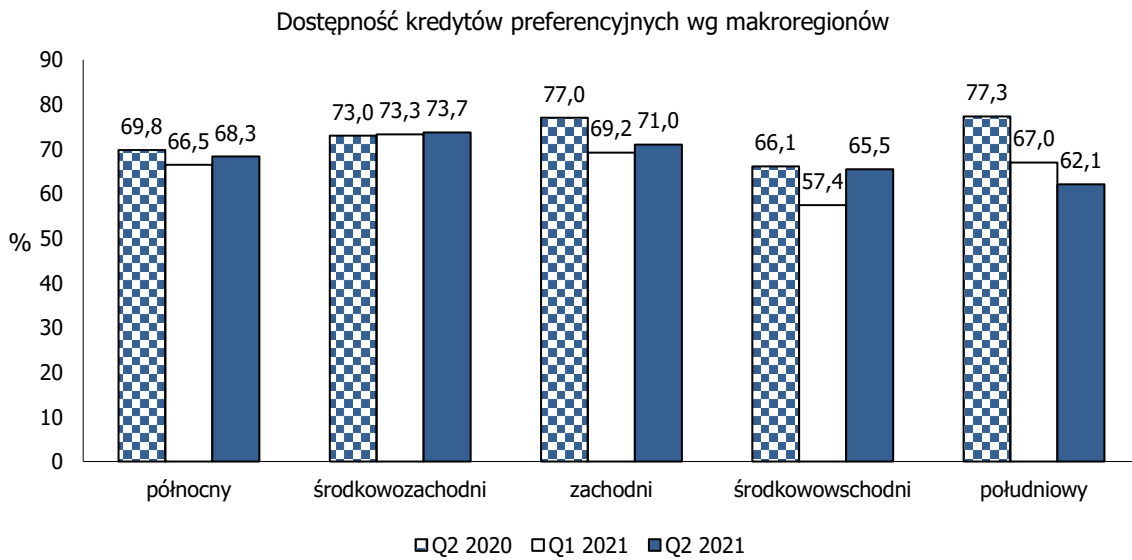

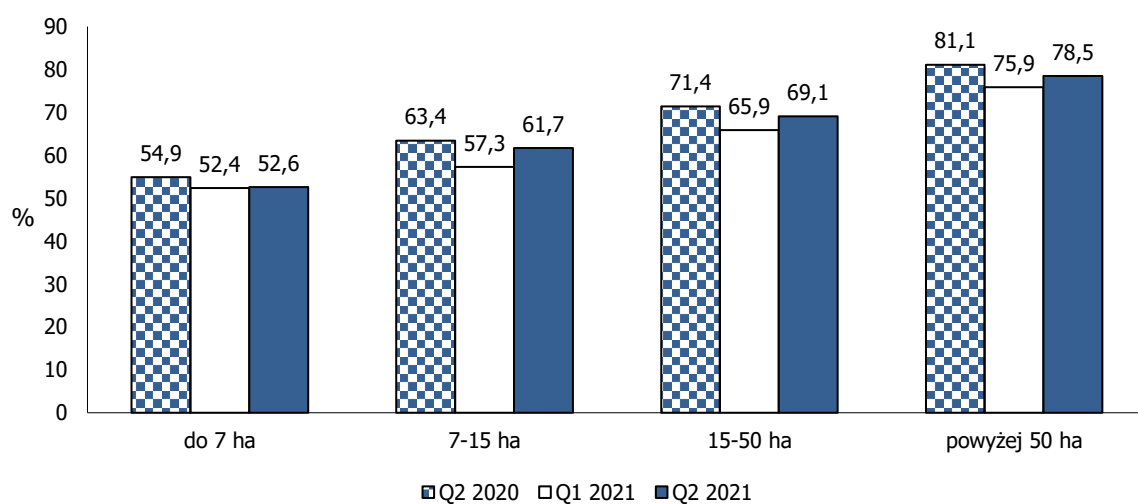
DOSTĘPNOŚĆ KREDYTÓW PREFERENCYJNYCH

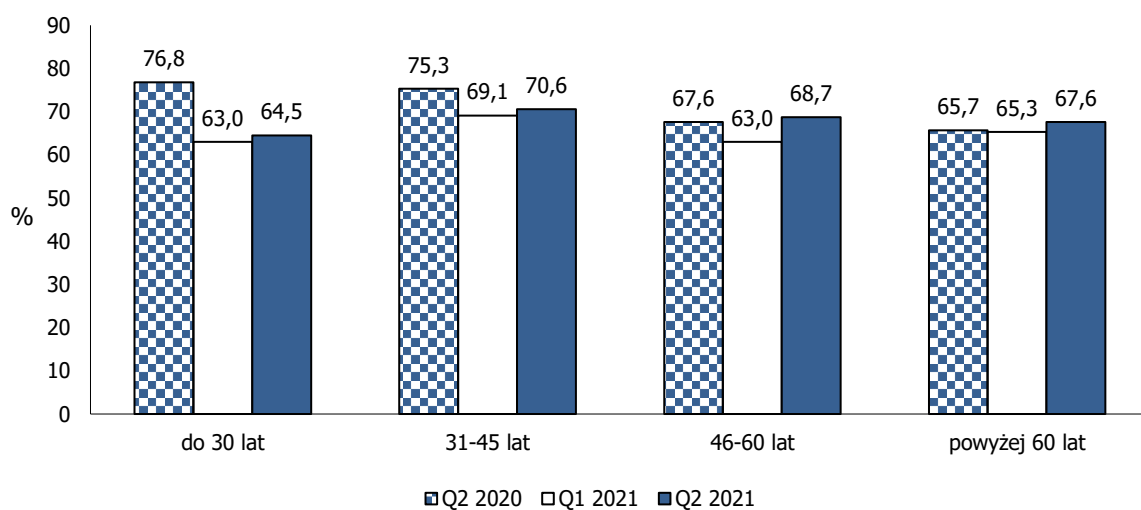
w %	Q1 2020	Q2 2020	Q3 2020	Q4 2020	Q1 2021	Q2 2021
tak	67,3	71,1	72,7	67,5	65,7	68,6
nie	32,7	28,9	27,3	32,5	34,3	31,4

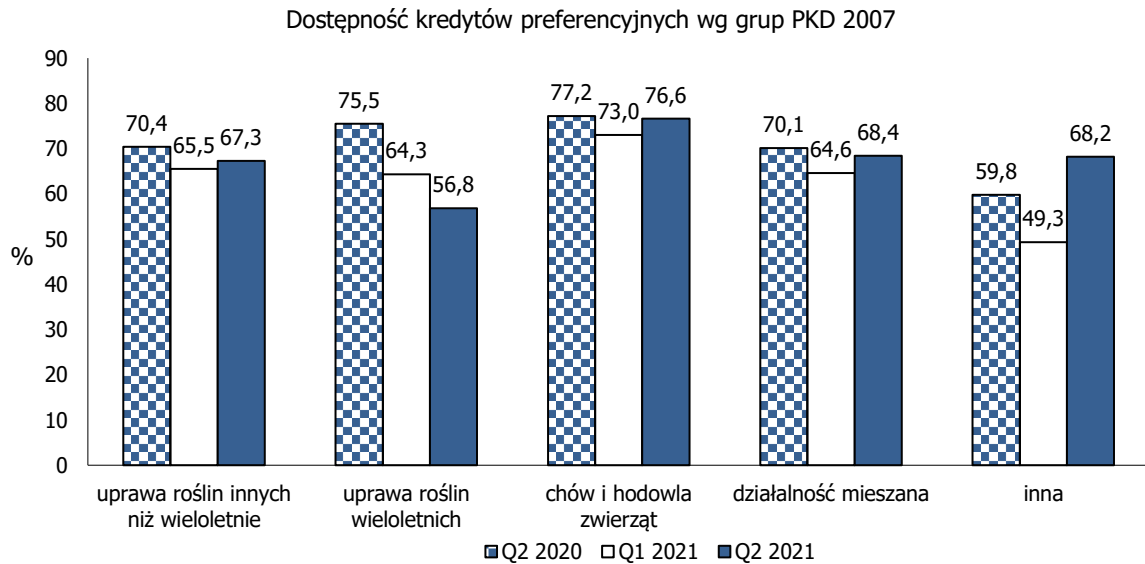
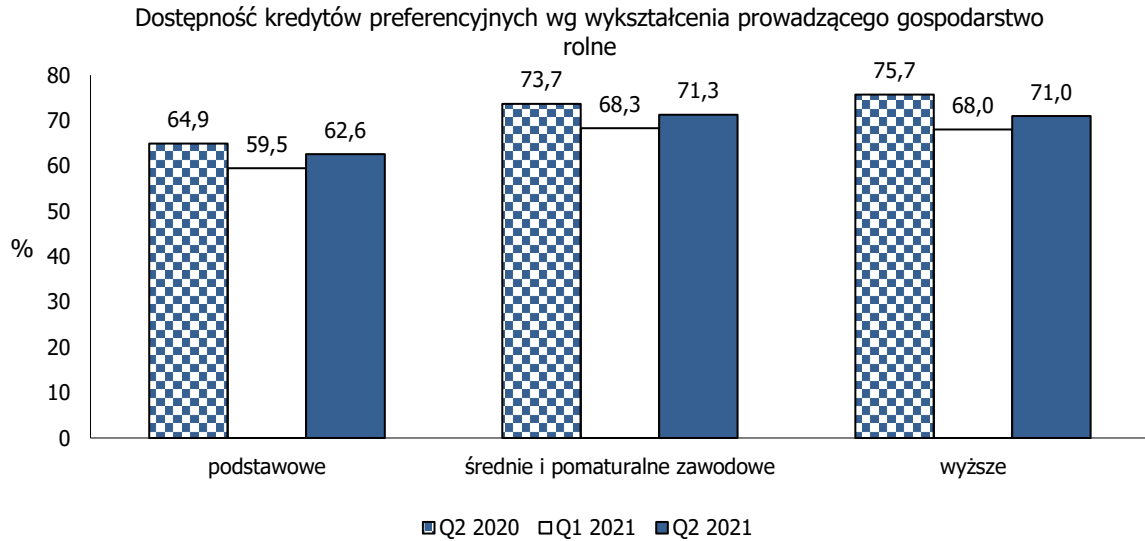

Dostępność kredytów preferencyjnych wg powierzchni gospodarstw rolnych

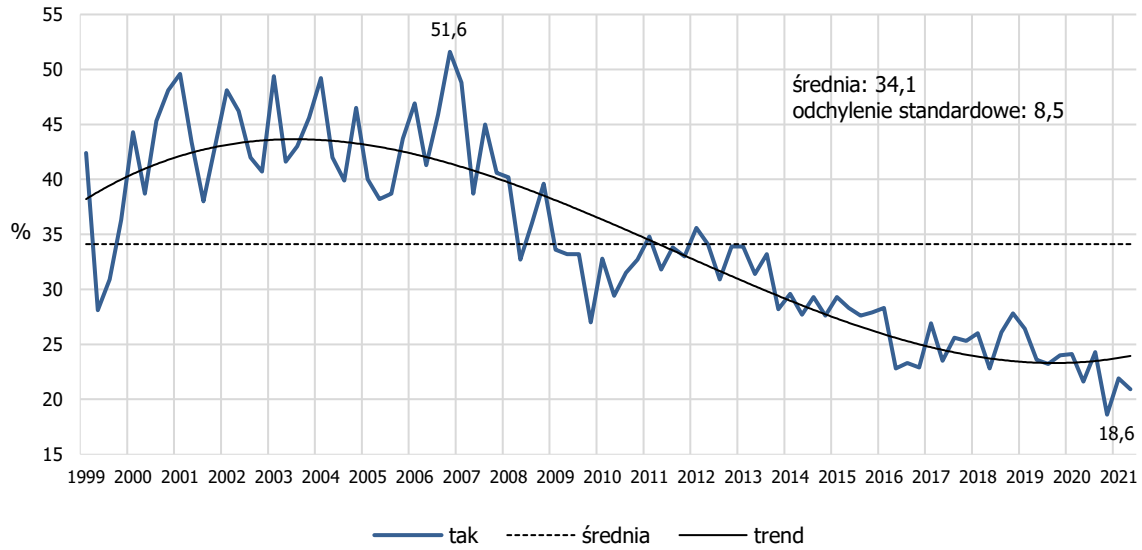

Dostępność kredytów preferencyjnych wg wieku prowadzącego gospodarstwo rolne

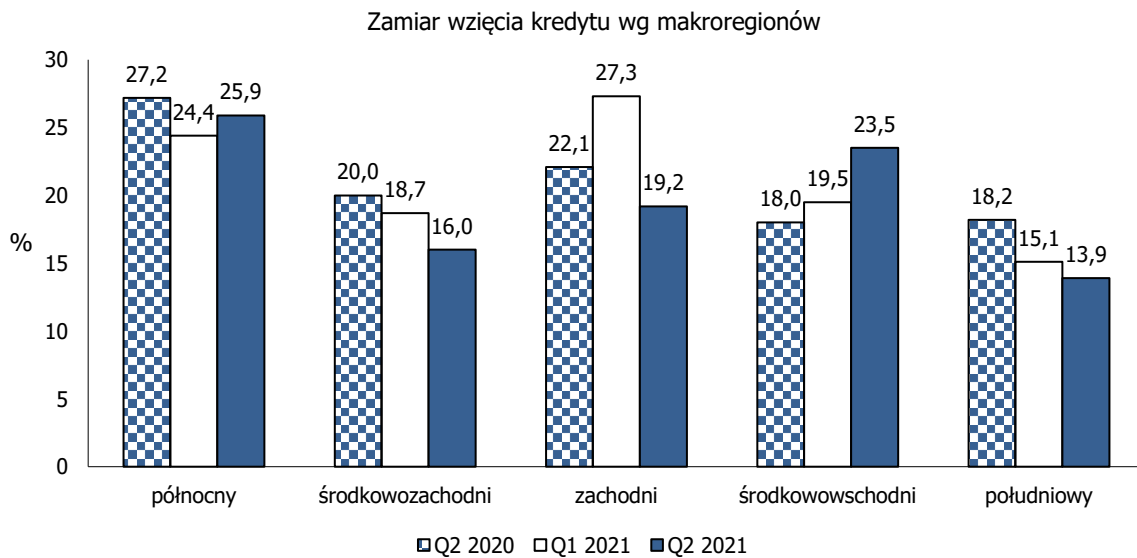

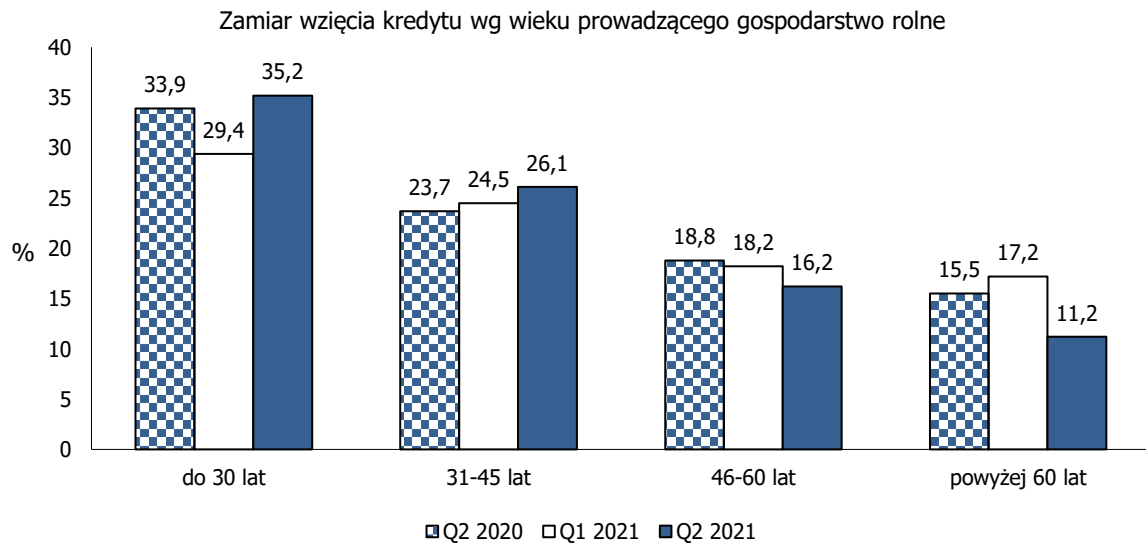
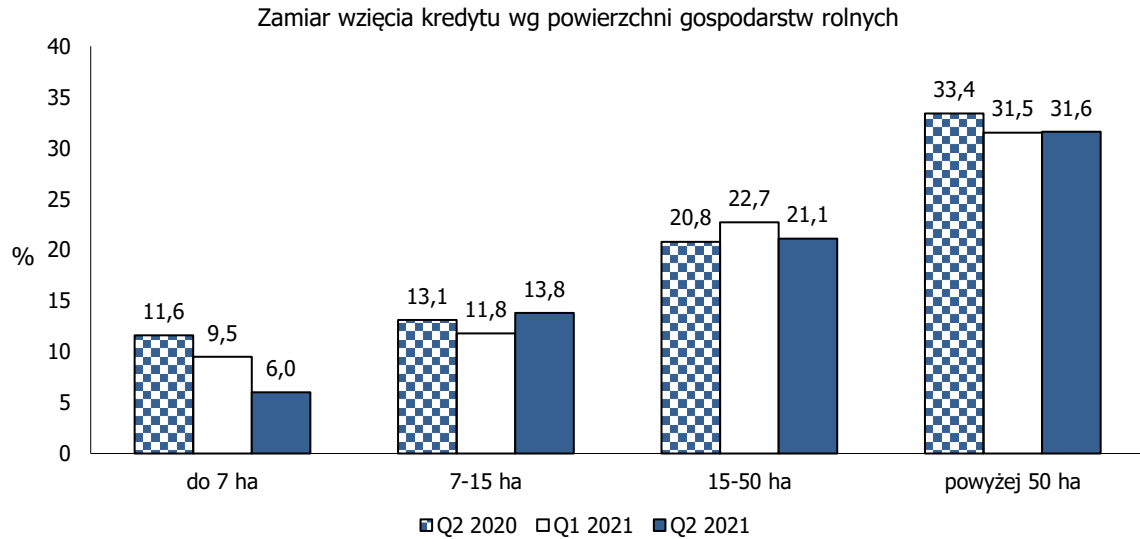

ZAMIAR WZIĘCIA KREDYTU

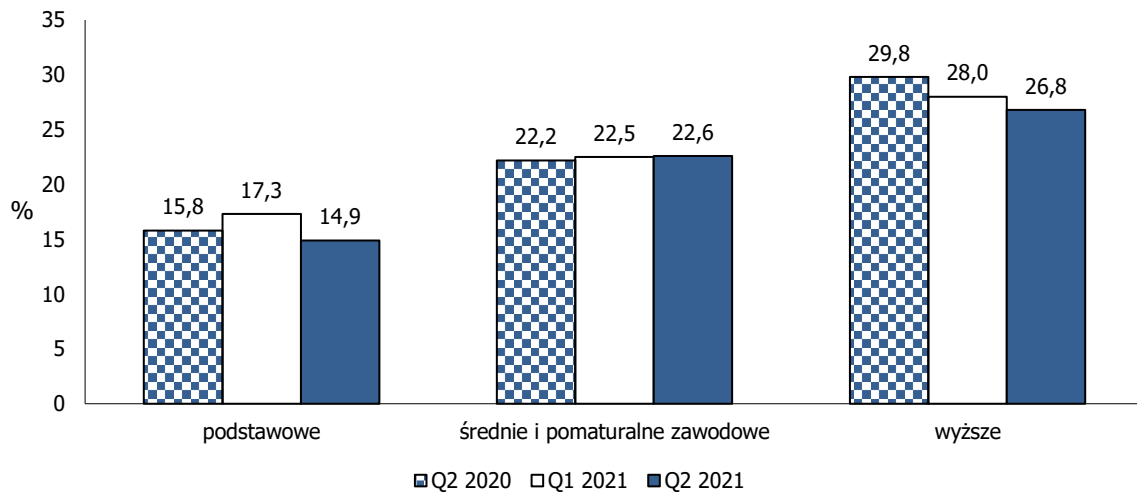

w %	Q1 2020	Q2 2020	Q3 2020	Q4 2020	Q1 2021	Q2 2021
tak	24,1	21,6	24,3	18,6	21,9	20,9
nie	75,9	78,4	75,7	81,4	78,1	79,1

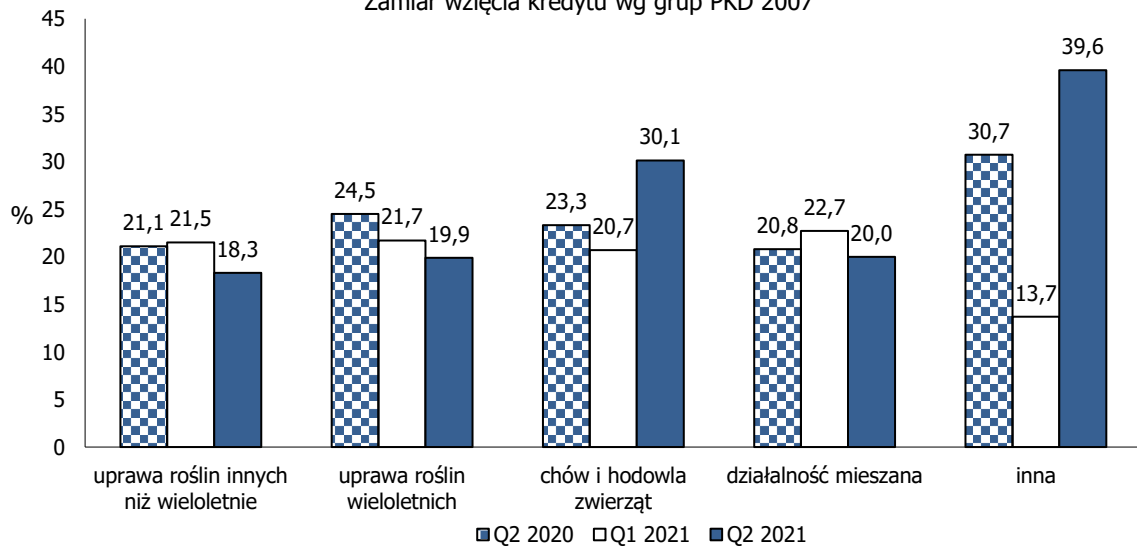

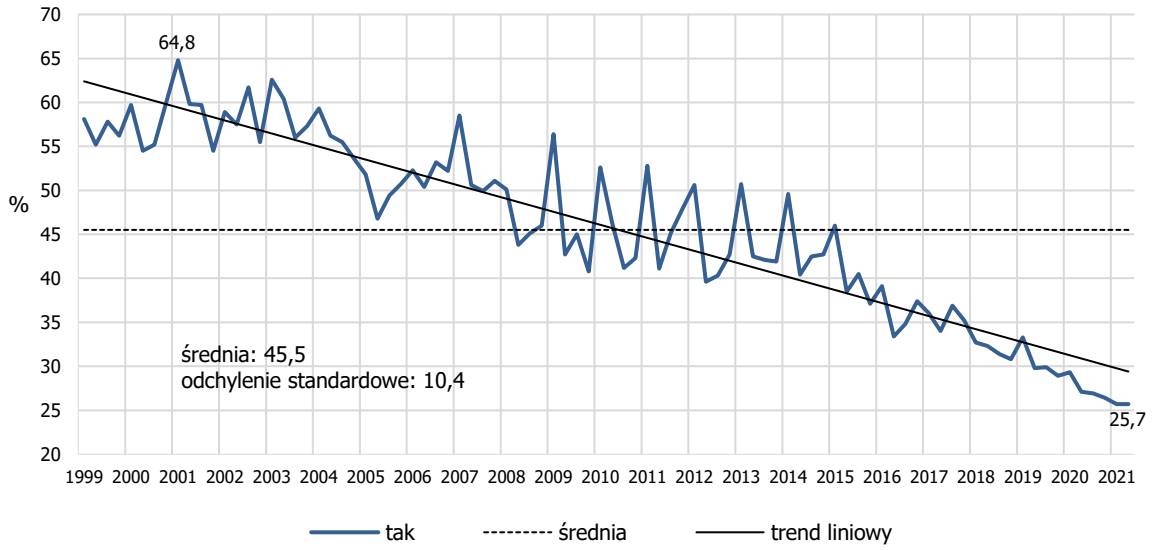
Zamiar wzięcia kredytu wg wykształcenia prowadzącego gospodarstwo rolne

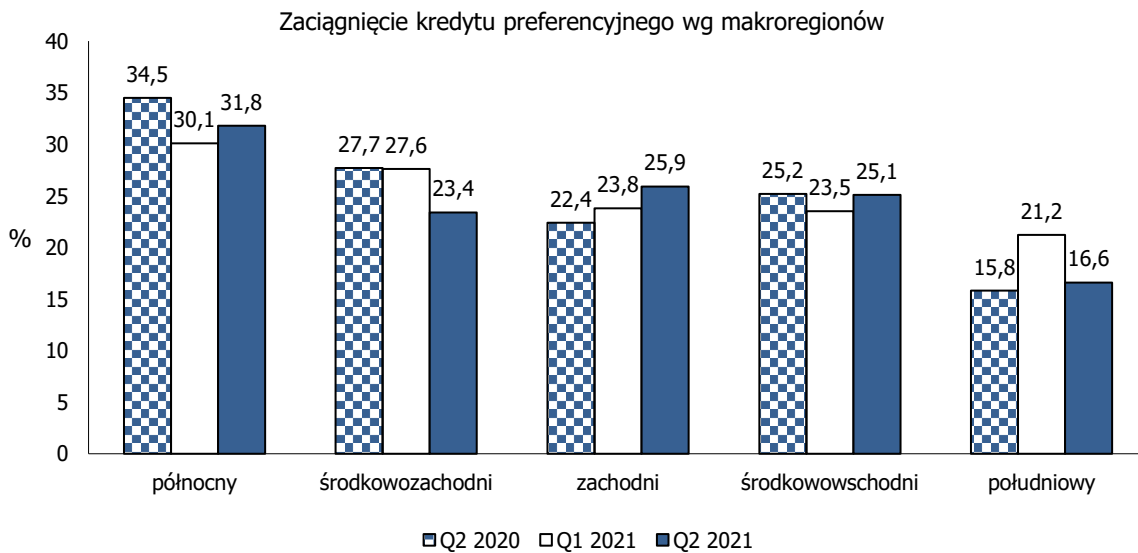
Zamiar wzięcia kredytu wg grup PKD 2007

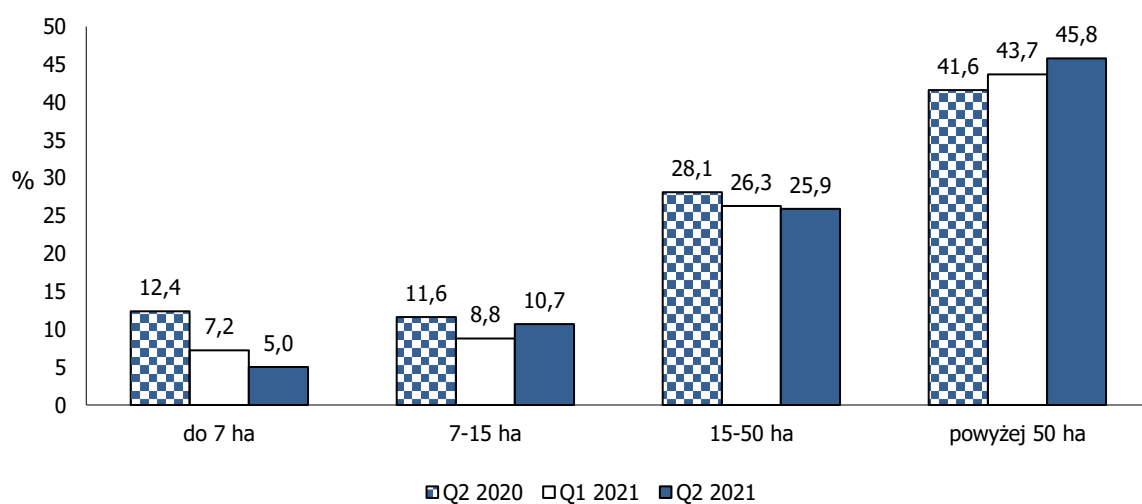
ZACIĄNIĘCIE KREDYTU PREFERENCYJNEGO

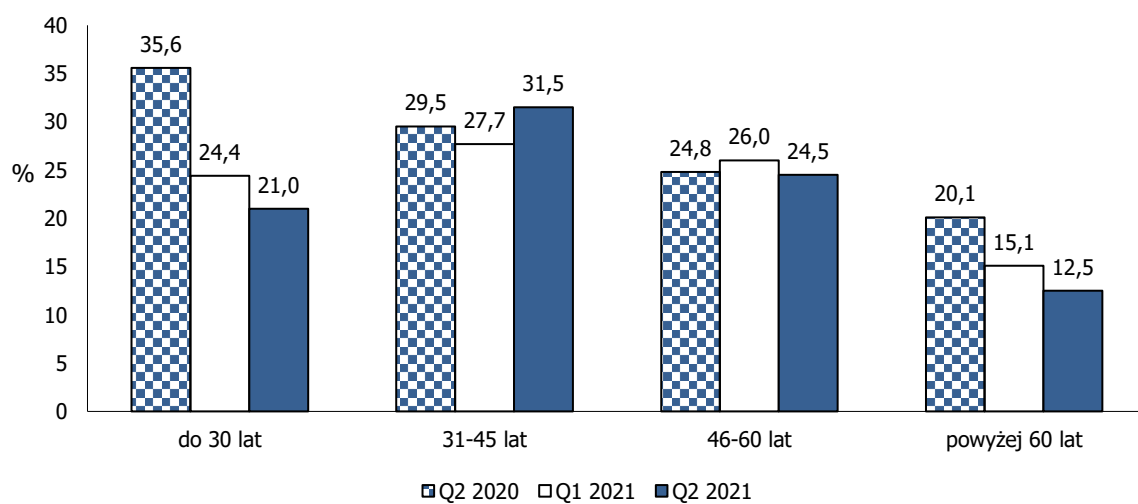
w %	Q1 2020	Q2 2020	Q3 2020	Q4 2020	Q1 2021	Q2 2021
tak	29,3	27,1	26,9	26,4	25,7	25,7
nie	70,7	72,9	73,1	73,6	74,3	74,3

Zaciągnięcie kredytu preferencyjnego wg powierzchni gospodarstw rolnych

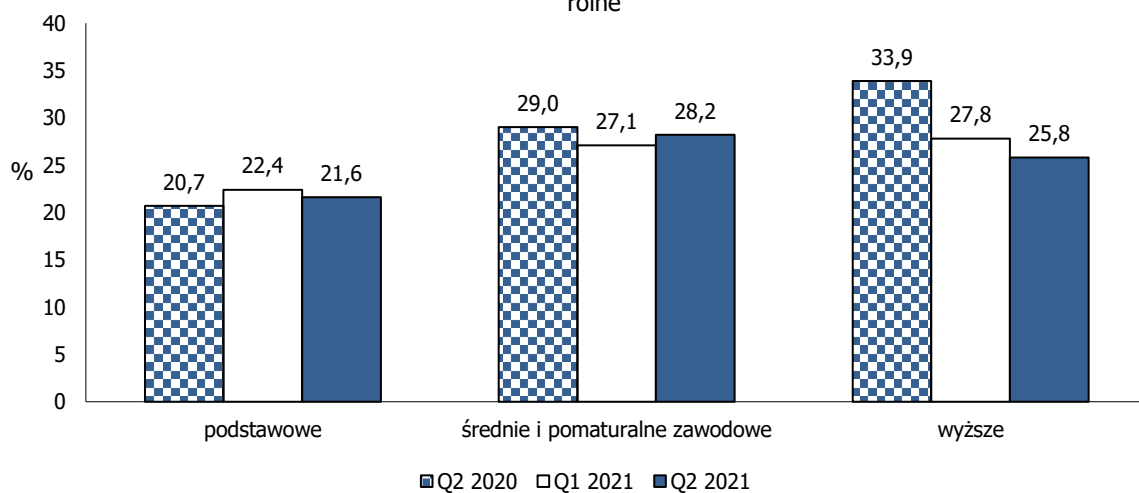

Zaciągnięcie kredytu preferencyjnego wg wieku prowadzącego gospodarstwo rolne

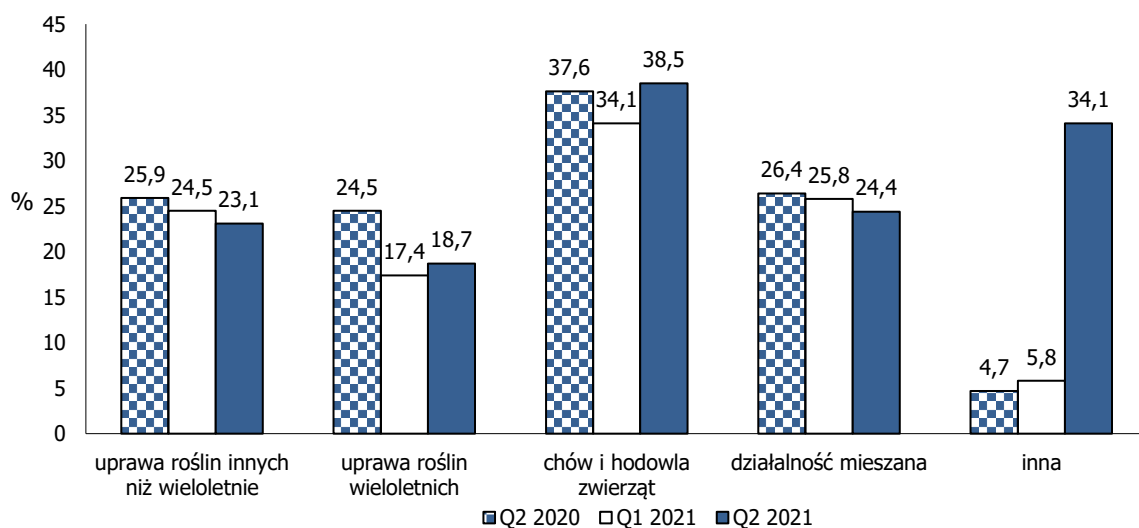

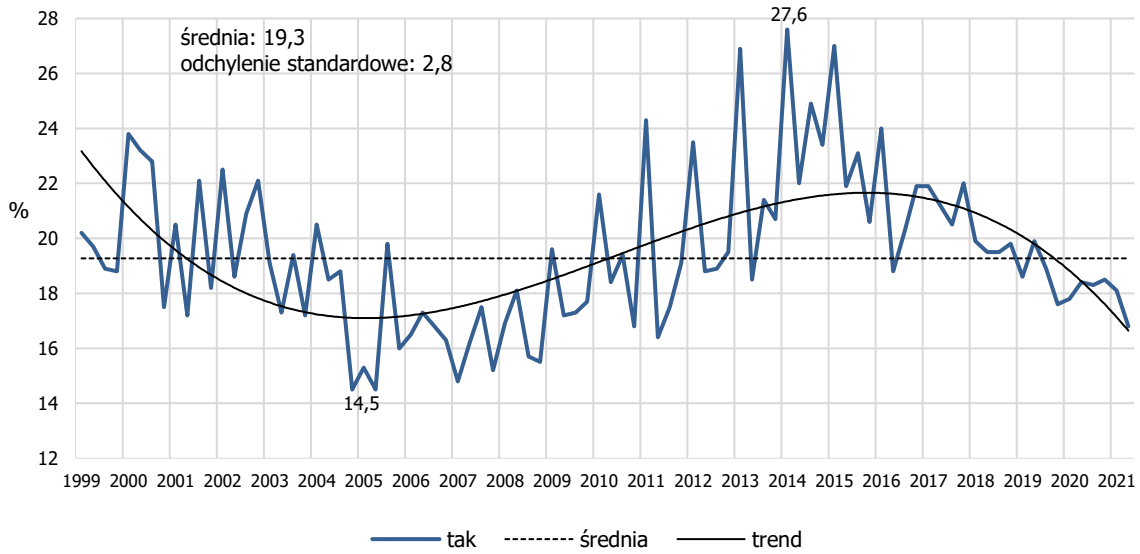
Zaciągnięcie kredytu preferencyjnego wg wykształcenia prowadzącego gospodarstwo rolne

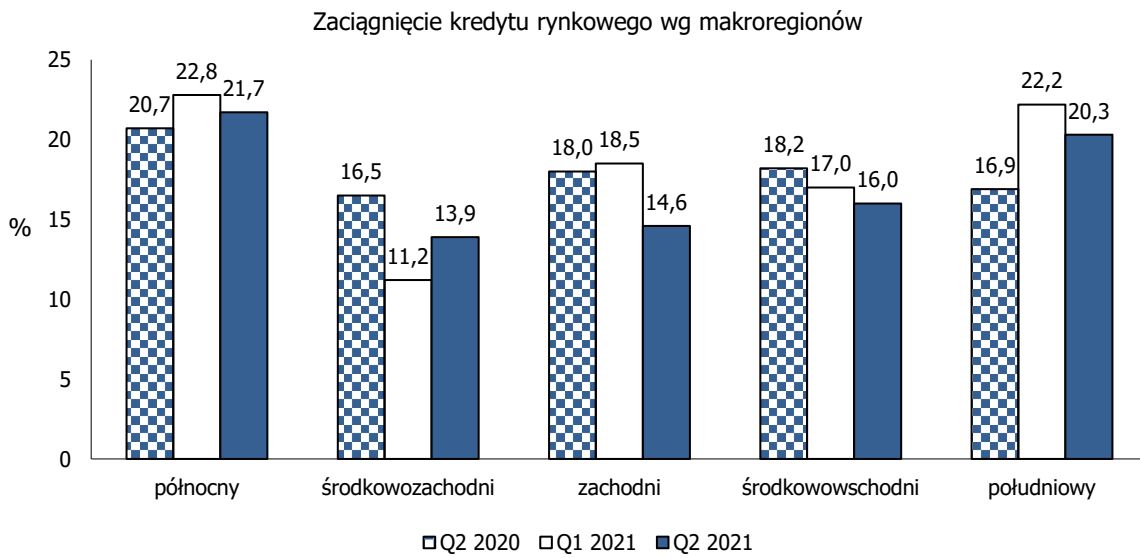
Zaciągnięcie kredytu preferencyjnego wg grup PKD 2007

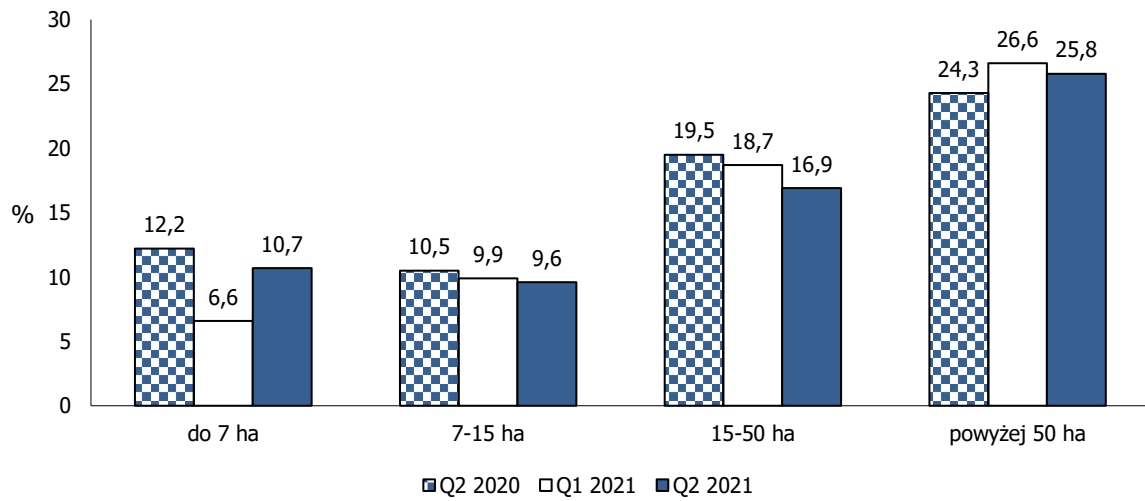
ZACIĄNIĘCIE KREDYTU RYNKOWEGO

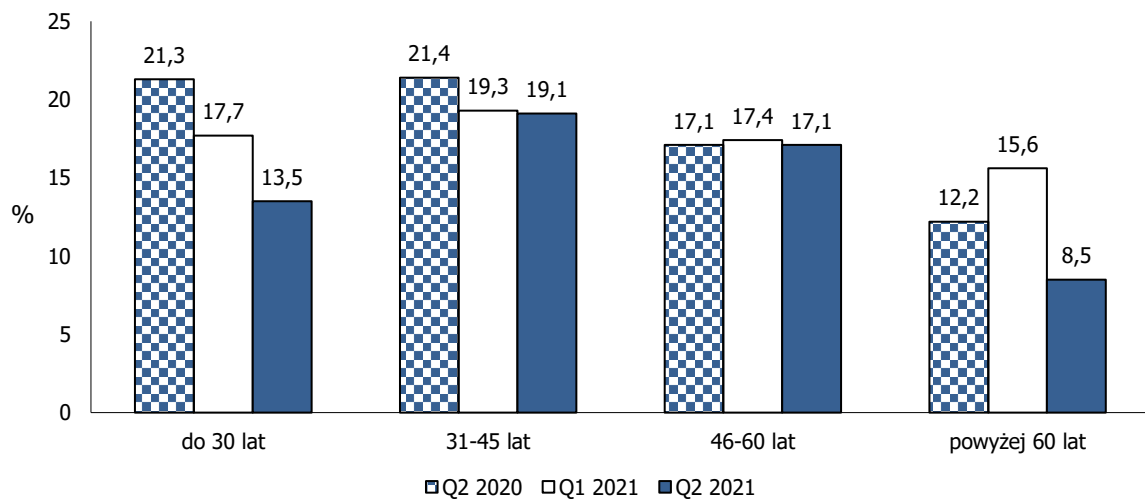
w %	Q1 2020	Q2 2020	Q3 2020	Q4 2020	Q1 2021	Q2 2021
tak	17,8	18,4	18,3	18,5	18,1	16,8
nie	82,2	81,6	81,7	81,5	81,9	83,2

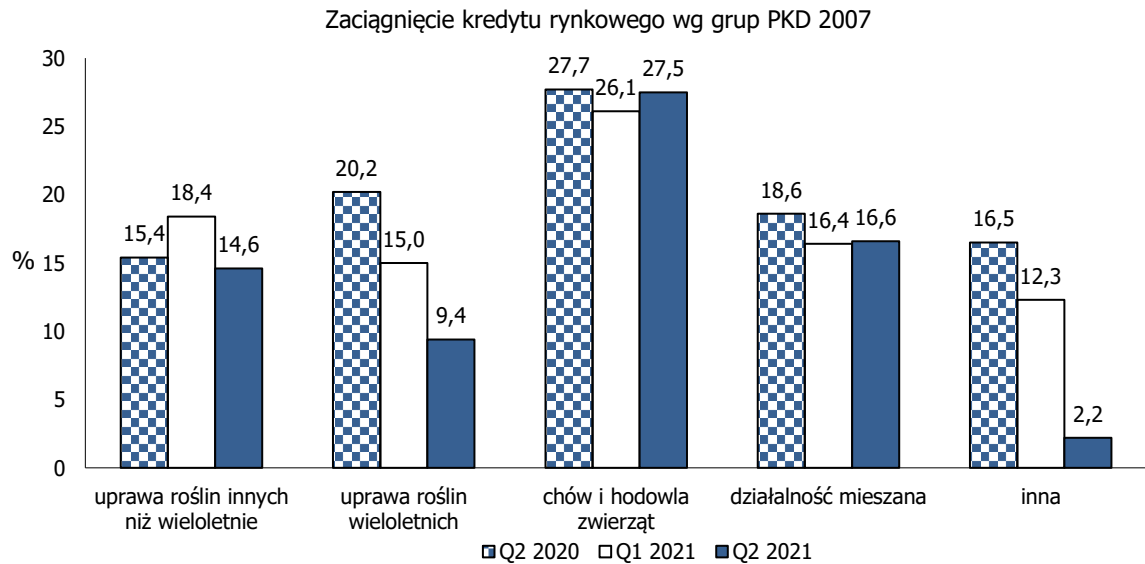
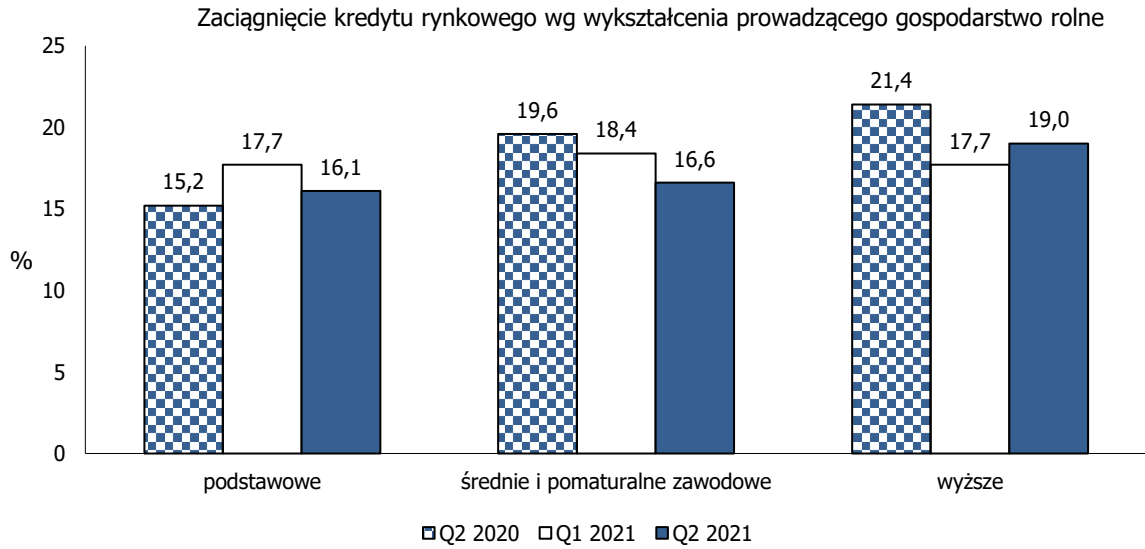

Zaciągnięcie kredytu rynkowego wg powierzchni gospodarstw rolnych

Zaciągnięcie kredytu rynkowego wg wieku prowadzącego gospodarstwo rolne

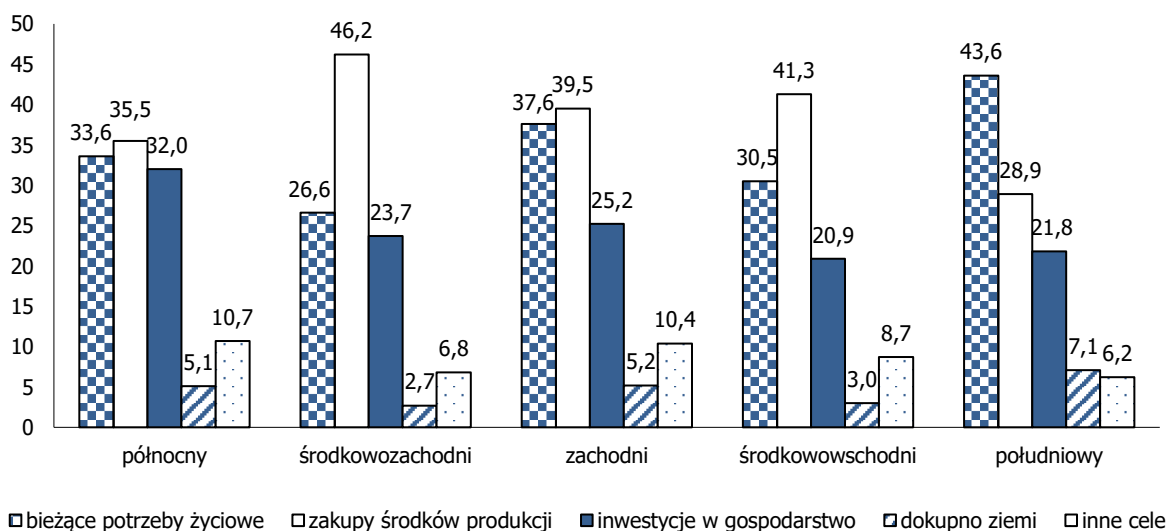

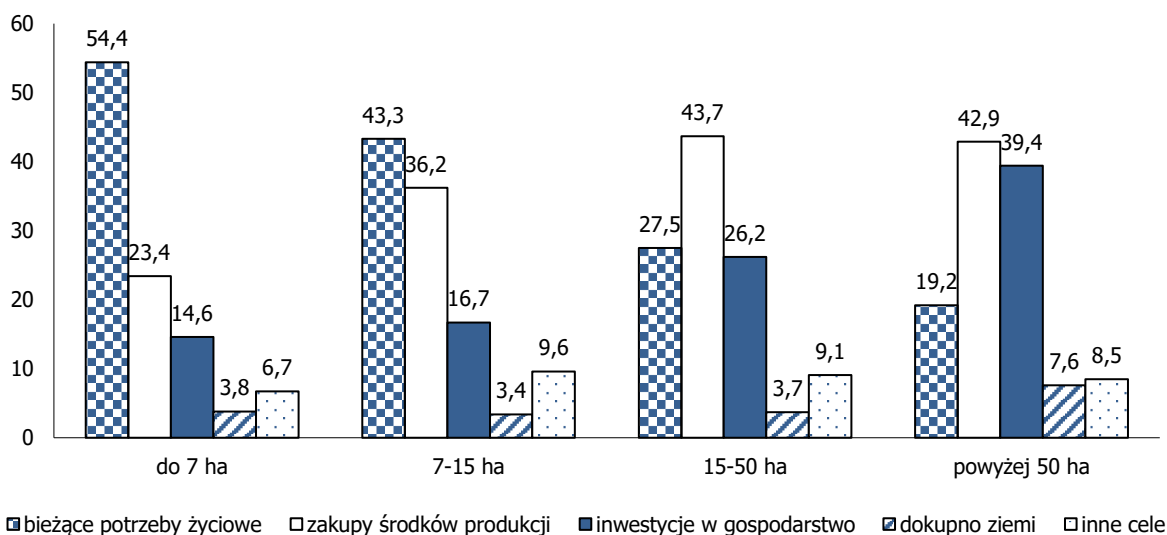
PRZEZNACZENIE DOPLAT BEZPOŚREDNICH

	Q2 2016	Q2 2017	Q2 2018	Q2 2019	Q2 2020	Q2 2021
bieżące potrzeby życiowe	32,3	31,4	31,0	32,2	39,1	33,1
zakupy środków produkcji	45,7	45,8	42,6	40,1	37,0	39,6
inwestycje w gospodarstwo	21,6	24,9	26,5	26,5	21,9	24,5
dokupno ziemi	4,2	5,0	3,8	5,1	4,3	4,2
inne cele	8,9	8,1	10,5	8,1	10,2	8,9

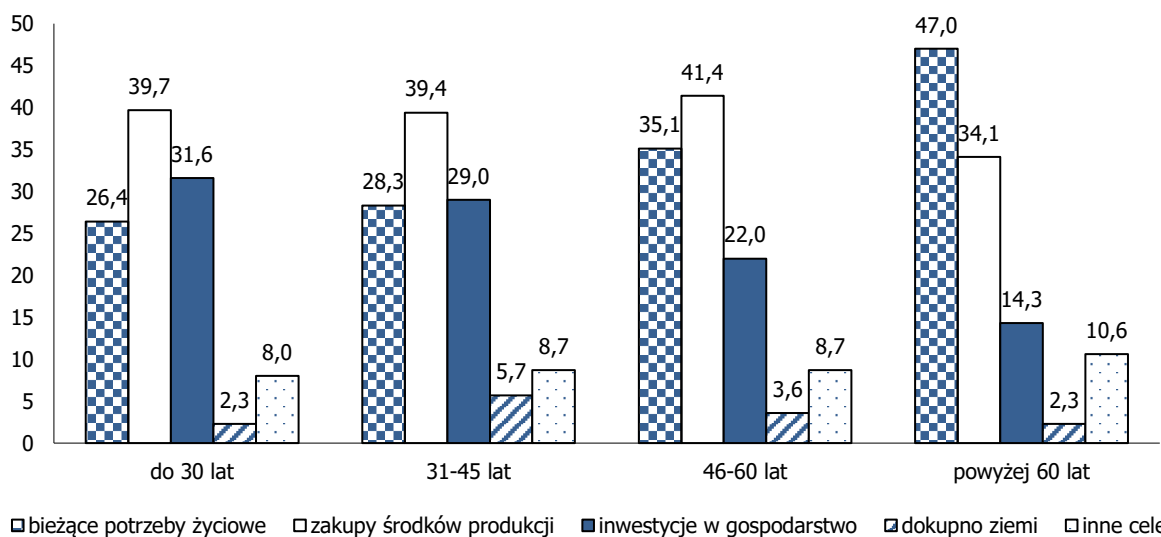
Przeznaczenie dopłat bezpośrednich wg makroregionów

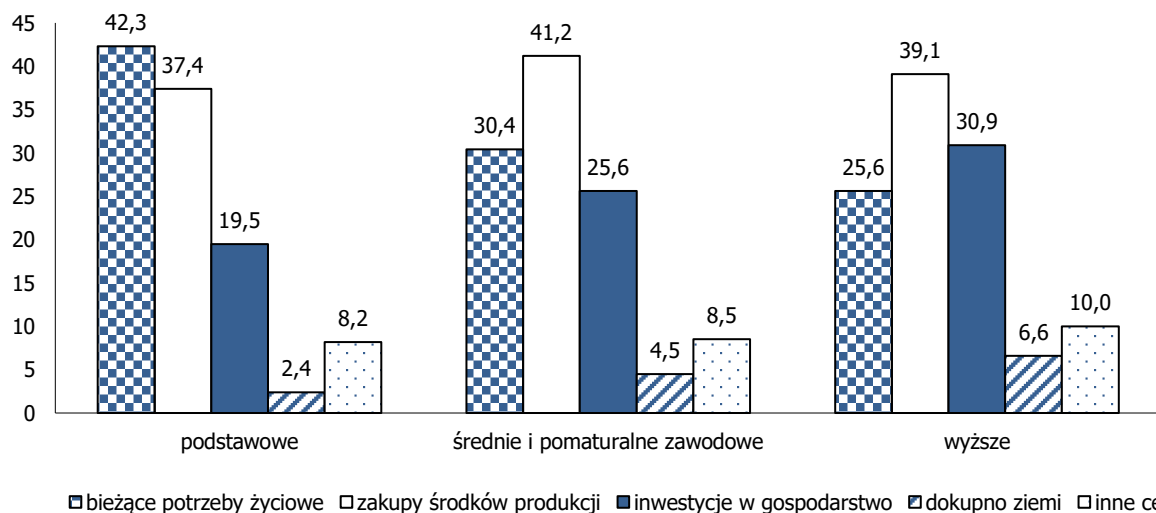
Przeznaczenie dopłat bezpośrednich wg powierzchni gospodarstw rolnych

Przeznaczenie dopłat bezpośrednich wieku prowadzącego gospodarstwo rolne

Przeznaczenie dopłat bezpośrednich wg wykształcenia prowadzącego gospodarstwo rolne

Przeznaczenie dopłat bezpośrednich wg grup PKD 2007

